

Biblioteca Centrală Universitară
București

COTA 36315

Sublet

INVENTAR 406408

NESTOR URECHIA

PRIETENELE NOASTRE
PĂSĂRILE

BUCUREȘTI

EDITURA LITERARĂ A CASEI ȘCOALELOR

1923

Ediția: .....
JOUR
bota: 36315, Subtit
406.408
Impresi:

*Subtit
406.408*

B.C.U. Bucuresti

C406408

DE ACELAȘ AUTOR

CĂRȚI PENTRU TINERIME

Zânele din valea cerbului, (povești pentru Copii)
(Cartea Românească)

Căruța poștei, (cum călătoriau strămoșii noștri)
(Biblioteca pentru toți, Alçalay)

Gâze, (din lumea insectelor),
(Socec)

Dragi să ne fie munții
(Biblioteca Asociației «Cercetașii României»)

Umbletul pe jos
(Biblioteca pentru toți, Alçalay)

Robinsonii Bucegilor (Socec).

Săculețul de povețe al cercetașului
(Biblioteca Asociației «Cercetașii României»)

Povestiri duiioase, (trad. din «Contes de Bonne Perrette»,
de René Bazin)
(Biblioteca pentru toți)

*Tinerimea poate citi, cu folos și următoarele,
de acelaș autor :*

Dans les Carpathes Roumaines
(Paris, Plon—Nourrit, éditeurs)

In Bucegi

Drumul Brașovului

SCUMPEI MELE SOȚII
VIRGINIA URECHIA

PĂSĂRILE SUNT PRIETENELE NOASTRE

În pământ e groaza întunericului, în care forfotesc vietăți stricăcioase; pe pământ se mișcă animale fericit neștiutoare de rostul vieții; lănțuit de pământ, se străduiește omul, sub jugul nevoilor. Iar văzduhul este țara păsărilor, în care soarele își varsă văpăile de lumină și căldură.

Prin cântec luminos, pasărea, crăiasă a spațiului, slăvește minunile soarelui.

Pe aripile sale de cântăreață, gingașa ființă ne aduce făgăduințele primăverii; în sboru-i avântat spre țăriile cerului, ea preamărește dărnicia spicelor pline și a florilor mirositoare.

Și dacă pasărea ne părăsește, când rugina se așează pe ramuri, ea, tot binefăcătoare, duce mângâiere altor semeni ai noștri.

Dar deabia apucă zăpada a se topi în ținuturile ce locuim, și iat-o pe măeastră, sburând sborul gândului, din nou sosită, spre alinarea inimilor noastre îndurerate de răutățile iernii.

Pasărea leagă dor de dor, primăvara de primăvară.

Cine din noi n'a visat odată că gândul său aripat plutește, cu desfătare, în spațiu? A! De am fi pasărea aceea care, cu pana'n vânt, săgetează bolta cerului și cântă cel mai frumos imn, imnul libertății desăvârșite...

Ciocârlia, care se leagănă prin zalele norilor și împrăștie mărgăritare melodioase, înfăptuind veselia, de câteori nu ne-a prefirat în suflet picuri de mulțumire?

De câteori, ajunși de grele gânduri, spre amurgul zilei, nu ne-am simțit fruntea în-seninată, ascultând ciripirea într'un glas a

păsărelelor care, înșirate pe crengi, își fac rugăciunea de seară....

Ce mormânt ar fi bucățica aceasta de glod, pe care ne deșirăm zilele, de n'ar învălui-o pasărea într'o rețea de melodii!

Cu pasărea s'a înfiripat cântecul, adevăratul cântec pe pământ; toate celelalte sunete sunt numai șgomote: sbărnăitul unei muște ne supără, ciripitul unei rândunici ne e farmec; cu țârâeală, îndeseară, a greerului pitit sub vatră, ni se umple sufletul de alean, pe când trilurile cintezei așezată pe copacul din grădină ne alintă cugetul.

Orăcăitul broaștelor e ca larma nesuferită a unor ființe îngâmfate, iar fluerul mierloiiului ne înveselește.

În cântecul pădurii, găngăniile abia alcătuesc un fășăit întunecat, vântul șueră stângaciu, apa monoton își isbește undele de pietre, dar cântăreții maeștri sunt solii cei aripați cari, din ciocuri și gușulițe, risipesc, pe flori și iarbă, note limpezi ca cleștarul.

Iar când, pe înserate, privighetoarea, crainica lunii, își desfășoară serenada, ea cuprinde, într'un viers, seninul cerului și iubirea lumii toate; în picurișul ei melodios tremură dorul de viață alinată, pauzele-i solemne lămuresc nemărginirea ce ne așteaptă...

Puf ușurel, plutitor în aer, pasăre, tu mai ești propovăduitoare de virtuți: în cuibul tău se adăpostește dragostea soților și dragostea maternă.

Flacărea divină, care pălpăie în inimioara-ți te îndeamnă să iubești, până la moarte, un soțior. Mamă, uitătoare de tine, tu crești pui gingași, jersfindu-ți trupul pentru ei și înfruntând, spre ocrotirea lor, cele mai grozave primejdii.

Graiul tău va fi cu multe înțeleșuri, dar înțeleșul vieții ni-l deslușesc faptele tale: tu ne dai pilda muncii. Cari zidari sunt mai iscusii și mai sârguitori decât rându-nelele la clăditul cuibului lor? Ce tâmplar este mai dibaciu și mai răbdător ca ghionoiul

care, cu ciocul lui, găurește arborele, ca să pregătească culcușul femeiuștei sale? Cine agonisește cu mai multă trudă hrana zilei decât pitulicea străbătând o pădure pentru un viermuș?

.....

Și de n'ar fi cântec alinător — și de n'ar fi simbol al virtuților casnice — și de n'ar da pilda muncii — pasărea trebuie privită cu o ființă dumnezească, fiindcă vredniciei sale se datorește belșugul spicelor de grâu și rodul dulce al pomilor; ea stârpește mii de mii din acele vietăți, pitice la trup, uriașe în stricăciuni, găngăniile de tot felul, care foesc pe pământ, spre nimicirea pâinii sfinte.

Pentru atâtea și atâtea cuvinte, o! voi oameni în toată firea și voi copii neștiutori, cruțați ființele acestea plăpânde, ocrotiți prietenele voastre cele mai credincioase, iubiți aceste suflete care, în schimbul darurilor neprețuite ce vă hărăzesc, nu vă cer decât puțină îngăduință....

Și am scris cartea de față, cum m'am priceput, dar cu inima curată, îmboldit de gândul că, poate, voi câștiga, dintre cetitorii ei, câți-va prieteni ai păsărelelor.... Atâta, și-mi va fi destulă răsplata.

SFÂNTUL VLASIE

DESLEGĂTORUL CÂNTECULUI PĂSĂRILOR

SFÂNTUL VLASIE

DESLEGĂTORUL CÂNTECULUI PĂSĂRILOR

I.

Din cer în bordei.

Ce iarnă grea! Alb peste tot: aci, colo, în zare. Prin furcile copacilor, zăpada, strânsă ghem, închipuește câte un cuib, bun culcuș pentru frunza uscată, care, rămasă mai sus, pe ramură, se leagănă și pare o păsărică în ațipire.

Se înserează.... Craa! Craa! croncăne un corb și noaptea se repede, dar iată că luna birue întunericul. O liniște înghețată cade din puzderia stelelor.

Intr'o scorbură de salcie stau, ciorchină, vrăbii; cu inimioarele bătând într'un ison,

păsările statornice își ascund ciocurile sub aripi și visează țări veșnic luminoase, calde, desfătate. Dar ce depărtate trebuie să fie ținuturile acelea de poveste... Aci... frig neîndurat... Vai! câte piciorușe vor îngheța până'n zori..

Noaptea e lungă, lungă, noaptea e rea...

Dar iată că vrăjitorul *De-către-ziuă*, înaintașul soarelui, s'a deșteptat colo, la răsărit, și începe a depăna un ghem trandafiriu. Din seninul de stele o seamă se desprind, de se fac trepte; pe ele se scoboară o ființă ce pare omenească.

Ajuns în poala cerului, omul face un semn și scara piere.

În faptul zilei, scobărătorul din cer se arată un bătrân, la trup nemlădios și costeliv, parc'ar fi de pe icoane. Umăru-i drept e aplecat sub povara unor desagi plini până'n gură. Se scutură, și, îndesându-și căciula peste urechi, se îndreaptă spre pădure. Scârț! trozește zăpada sub călcătura hotărâtă a cismelor..

Ajuns într'un luminiș, călătorul dă de un bordei troenit, își face pârtie la intrare, smu-

cește ușa încremenită în gingii de gheață și, pătrunzând în sfârșit, în vizuină, bombăne:

— Brr! Inăuntru ca-și afară, îngheață și gândul cel bun. Nu-mi fie vorba cu păcat, Stăpânul meu, milostivul Dumnezeu, nu știu ce socoteli va fi făcut, de mi-a ales ziua asta... De! Se chiamă că sunt și eu un sfânt însemnat... sfântul Vlasie, cel care desleagă cântecul la păsări... De ce mi-o fi ziua în 11 Februarie, tocmai în dricul iernii? M'aș lipsi de așa cinste... Of! Mai bine zău eram sfântul Ion, cel dela Sânzien, care fură limba cucului..

Sf. Vlasie trânteste jos desagii, își îndreaptă umărul pisăgit, zâmbește și clatină din cap:

— Ia, mai bine, să-mi încălzesc oasele la un focșor...

Intr'un colț, pregătite de anul trecut, stau vreascuri și lemne. Sfântul a adus, într'o bårdăcuță, o scântee fără de moarte din rai. Curând, curând, flacăra veselă rumenește ungherele cele mai tainice ale bordeiului.

Ce ciudată priveliște! Așezate pe polițe sau atârinate în cue, o mulțime de lucruri împo-

dobesc încăperea: fluere și țigalē, buciume și cimpoi, caval, ulcioare cu gurgui, huruitoare, naiuri, armonici și flaute, zurgălăi și chei, trâmbițe și goarne, dar toate, toate, mititele, adevărate jucărioare de pitici.

Bătrânul, netezindu-și barba, le coprinde cu privirea:

— De! ce să zic? N'or fi lipsă nici una...
Dar în ce stare?

Ia un flueraș, îl aduce la gură, suflă în el.
Ce scârțâit supărător ese!

— A crăpat lemnul...

Cimpoiul, ce încearcă apoi, scoate un suspin jalnic.

— A plesnit burduful...

Dar urciorul? Spart. Huruitoarea stă încrămenită. Singur buciumul e teafăr...

— Noroc c'a adus moșul de toate, pentru copilașii lui, șoptește bătrânul, cu mulțumire, și golește desagii cei grei. Un vâlmășag de lucruri de tot felul se risipește pe pământul bătut: buciume și trâmbițe, cimpoi și cavaturi, fluere, ulcioare, naiuri și câte și mai câte.

Sfântul le orânduiește frumos pe rafturi, ori le agață în cue.

— De acum, pot să vie solii păsărești. Am de dat fiecăruia unealta ce i se cuvine...

Moșul se lungește în fața jăratecului. Ce-i pasă? E cald în bordei, mălai de multe mă-măligi are în fundul desagilor, și, de s'ar miștui focul, Vlasie tot nu s'ar sūpăra, căci scānteia raiului nu se poate stinge, măcar de ar sufla toate crivețele sosite din luciuri de mări înghețate..

Păsările n'au decât să sosească, fiecare să-și capete cântecul...

A adormit... Hrr! Horr! Tae cu ferăstrăul? Cântă și el cum poate. Un flueraș se tăvălește de răs pe o policioară, cimpoiul se umflă în foale, de haz ce face...

II.

Nu vin păsările.

Ziua trece, trece... Moșul doarme, doarme.

O huruitoare, așezată într'o rână, pe o scāndură, cade, scārtăe odată și buf! la pământ.

Sfântul Vlasie sare speriat, își rostogolește ochii, se întinde, cască.

— Par'că am ațipit puțintel?

Se uită împrejur: pe vatră, un singur tăciune deschide, când și când, un ochiu roșu.

— Te pomenești c'am dormit deabinelea și m'a apucat ămeaza!

Crapă ușa... Afară stele și un ger...

— Ce nesimțire pe mine! Am dormit ca un urs la bârlog toată ziuica și bietecele păsări vor fi venit degeaba în solie. M'am făcut de răs față cu Stăpânul...

Se scarpină sfântul la cap, dar e limbut Vlasie și-i place să stea de vorbă cu sine-însuși:

— Adică asta cum vine? Să nu fi auzit eu ciocăniturile lor la ușa bordeiului? Se poate? Să fi fost numai botgrosul, cu ciocul lui îndesat, ori ghionoaia cu rostul ei de fier și tot m'ar fi deșteptat, cât de buștean aș fi dormit... Nu, scurtă socoteală: n'au sosit, c'apoi e și prea cumplit gerul...

Și așa, sfântul Vlasie nu se mai bate cu

gândurile. Pune de o mămăliguță, îi face de petrecanie, se acopere cu o zeghe stufoasă și o pornește în lumea visurilor.

III.

Pitulicea.

-- Hotărât! Astăzi le împart glasurile la păsări, gândește sfântul, deșteptându-se a doua zi de dimineață.

Mare credința la moșul! Se grăbește să deschidă ușa. Ce vede? Pe zăpadă, zace, cu gușa în sus, o păsăreă cărbunie la cap, cu ciocul lungueț și ascuțit, pânțelele alb-sur. Ghiarele piciorușelor vineții sunt sgârcite.

— Uite c'a sosit una! strigă voios bătrânul. E pitulicea cu cap negru, cea mai drăguță cântăreață. Am un flueraș ales pentru ea... Dar ce faci tu, acolo, trântită la pământ? Ori dormi pe spate și vrei să proptești cerul, când va fi să cadă? Hai, scoală, vino de te încălzește în bordeiul moșului și să punem câte ceva la cale, împreună...

Dar păsărica nu zice nici pis.

— Ce e cu tine, fetico?

Sfântul se apleacă, ia păsărica în mână:

— Sărmănica de ea! A vrut cu orice preț să vie, și a ucis-o gerul... Degeaba vor cânta copiii la vară:

Mută-ți, pitulice, cuibul,
Că vin sătenii cu plugul,
Mută-ți, pitulice, casa
Că vin muntenii cu coasa...

Că s'a mutat de tot în cer... Ce păcat de fluerașul cu viers dulce! Cui o să'l dau de acu? Ei, s'o găsi mușteriu... Iată că ninge îndesat... Numai de or veni....

Cad fulgii cât nucile. Pânză deasă învelește bordeiul jur împrejur. Ce să facă moșul? Trage bine ușa, se lungește lângă foc și așteaptă, așteaptă. Dar clipele zilei gonesc și nu se arată țipenie de pasăre.

Și trec zile și trec nopți... Afară, mânia lui Dumnezeu... Vâjâie crivățul, se strecoară prin crăpăturile bordeiului, saltă pe polițele tremurătoare. O chee șueră a sărăcie, se vaită fluerele, picură naiul. Vlasie ascultă

și nu-i place: auzi, crivăț nerușinat, să îngâne glasurile păsărești!

Dar vântul dela miazănoapte pleacă spre alte ținuturi și un ger neîndurat se așterne; razele soarelui nu-l pot dovedi, ele se furișează, la rândul lor, în bordei și se sbenguesc prin rafturi: pe gurguiurile urcioarelor se presară pietre scumpe, țevile naiului se poleesc. Sfântului îi place și privește cu drag la jocurile luminei; i se pare că fâlfâie aripi, aripi mult dorite...

Dar așteptarea zadarnică chiamă urâtul. Și urâtul, urâtul cel cumplit, se strecoară și el în adăpostul lui Vlasie; mai întâi se târește sfiicios și apoi se așează cumsecade pe capul bietului Rumân.

— Doamne, Doamne! m'a coprins urâtul și nu'l pot răbda...

Așa se vaită bătrânul.

IV.

Croncanul.

Poc! Poc! la ușă.

Vlasie se repède.

— Au venit, au venit! Dete Milostivul...

Dă brânci ușei.

Un corb, cât toate zilele de mare, se plimbă,
de colo, colo, tipărind stele pe zapadă.

— Tu ești, Arăpilă?

— Shărumâna...

— Dar celelalte păsări?

— Halelante? Phăi n'o să vie...

— Da' de unde știi tu, mă?

— Știu, că de haia sunt prohoroc...

— Prooroc, tu!

— Tetea hăl bătrân aducea pâine lu' sfântu'
Ilie în deșert, și de atunci a rămas neamul
nostru prohoroc.

— Piei d'aci, pasăre cobitoare, ce-mi ești,
și să nu mă faci, că acum te blestem, să-ți
crape ouăle de ger...

— Hauleu, da' cânteceu nu mi-l dai?

— Hai, cară-te, tuciuriule, n'am cântec pentru tine..

Mulțumește-te  u cronc nitul ce ți-a dăruit tata Noe, croncane..

— Eu nu sunt croncan, eu sunt papagal și c nt frumos....

— Papagal țigănesc, huși!

Vlasie ia bulgări de zăpadă și-i aruncă în corb.

Pasărea cernită își ia sborul greoi, țip nd:

— Hei, iaca hașa! Păsările nu vin, nu vin..

— Nerușinatul! mormăe sfântul, al cărui nas a început să se  vinețeasc  de ger; și iute trage ușa.

V.

Imp r tușul.

Să fi intrat în bordei vre-un șoricel? Se aud niște f ș ituri... Da, un ghemuleț saltă din colț în colț. Moșul se apleacă, când la dreapta, când la st nga, cu brațele înainte, doar îl va prinde Dar s'a oprit spiridușul. Este o pasăre micșoar , c t o nucă abia, ca-

fenie-roșiatică. Coada drept în sus țeapănă.

Privirea îndrăzneată.

— Cum intrași, găgălice?

Un glas subțire răspunde:

— Sfințite moșule, pe mine nu mă chiamă găgălice, eu sunt Sfredeluș-Impărațuș.

— Ce spui?... Mă închin Luminăției tale, Impărate...

De ți-o fi împărăția pe potriva trupului, apoi moșiile tale tocmai bine le acopere șapte aripi de muscă.

— Râzi, râzi, dar nu știi că străbunul meu a fost ales împărat al păsărilor, pe vremea când nu erau încă sfinții ca tine pe pământ.

— Ei, ia istorisește-mi minunăția asta; poate mi-o trece de urât, ascultându-te.

— Și eu tocmai bine mă încălzesc, până dau gata povestea... Care va să zică, dupăce Domnul făcu păsările, și mai mari și mai micuțe, și mai bogate ori mai sărăcăcioase în pene, cu glasuri mai dulci ori mai țipătoare, ce le-a venit aripatelor? S'au gândit că le trebuie un împărat, care să le poarte de grijă:

împărțitor de dreptate și scut împotriva dușmanilor.

S'au adunat la sfat mare, pe o movilă ce sta ca un ostrov în mijlocul unei câmpii nesfârșite. Dar să se învoească, nici chip! Care de care se îndesa mai vârtos: unele lăudându-și vița, altele penele, ori cântecul, ba ascuțimea văzului. Știi, sfinte, cum e lumea măcar și păsărească: unul hăis, altul ceà... Cum să se înțeleagă, când e vorba de stăpânire și mărire?

Noroc că un ariciu, turburat de zarva păsărilor, a eșit din gaura lui.

— Uite ariciul, moșul cel isteț; el să ne dea sfatul cel bun...

Ariciul, după ce i se povesti pricina, se înfoiă cât putu în țepii lui, și înțelept ca toți aricii, că așa i-a lăsat Dumnezeu, cuvântă:

— Ce fel de vietăți sunteți voi? Târâtoare? Ferească sfântul! Ori ocoliți voi pământul, alergând pe patru picioare? Nici asta.. Țara voastră este văzduhul, în care săgetați și plutiți. Sborul vă este menirea, sborul să

aleagă dintre voi pe cea mai destoinică de împărătit. Eu așa socotesc: să sburați cu toatele spre cer; aceea să stăpânească pe celelalte, care se va înălța cea mai sus în tările.

O pajură bătrână se amestecă și ea în vorbă:

— Faceți cum zice ariciul, fetelor. Iar eu, cu văzul meu străpungător de nori, voi judeca cine din voi s'a apropiat mai mult de soare.

Și așa s'au pornit păsările. Să fi auzit foșnete, să fi auzit fâlfâeli....

Rândunica cea dintâi începu a forfeca aerul, dar în loc să se înalțe, cârmia mereu, încondeind cerul cu căi rătăcite; iar codobatura tot plesnia cu lingura din coadă... slabă vâslă!

Barza se avântase și ea, cu picioarele atâr-nate, ca de obicei, dar nu ținu mult: deodată se repezi spre malul unei bălți: văzuse un șarpe, mâncare gustoasă...

Mii de păsărele se luau la întrecere.

Deasupra câmpiei, de jur împrejurul movilii, se făcu mai întâi un nor gros, care se subțîă, subțîă și se ciurui: prin sita, cu ochiuri de

aur, se cerneau plumbi: cădeau, cădeau biete
păsărele, sfârșite, ucise de vântul cel turbat.

Singură ciocârlia, fata văzduhului, se legănă
alintat, și din gușa ei picurau boabe de cleștar,
dar de sburat și mai sus nu vrea să știe.

Pe movilă rămăsese struțul care, tot ridi-
cându-și capul cel turtit, încerca zadarnic,
prin salturi greoaie, să sboare.

La o parte sta *nea Prădilă*, vultur bărbos
și încălțat, uitându-se cu dispreț, la sbuciumul
păsărilor.

— Proaste și nesocotite... De ași vrea eu...

Dar pajura, de colo:

— Ei, și ce ar fi, mă rog, dacă ai vrea?

— Cumătră pajură, nu mă face, că acum
mă dau în vânt...

— Ci ca dă-te, nene... Să vedem, ce-ți pot
aripile.

Vulturul nu mai stete la gânduri, și, opin-
tindu-se greoi de mai multe ori, bătând din
aripi cu putere, odată se făcu ușure și se
ridică sus, tot mai sus, de ajunsese în slava
cerului, peste ținuturile vântului turbat. Acolo

se rotia, neavând pe nimeni în jurul lui. Ce să-i mai pese? Coroana de împărat a lui era.

Pajura, de pe movilă, își pironise privirea ei păjurească la vultur. Și ce vede? Deasupra lui Prădilă se făcuse un bob... Iar vulturul aude un glas ascuțit:

— Ei, nene răpitorule, ți-a fost munca pe degeaba, că eu sunt mai sus ca tine.

Prădilă dă să se mai înnalțe... Vai! Ii sunt sleite puterile și, ca o corabie lipsită de pânze, se sucește și se prăvălește afund.

Bobul vorbitor era un sfredeluș; pasărica se lăsă și ea în jos, sburdând.

Mirare pe toate pasările! Cum, o astfel de găgălice să biruiască pe falnicul vultur, în ale căruia aripi stă atâta vrednicie?

Cum, cum, ochii pajurei nu se înșelase. Dar ariciul, din pragul vizuinei sale, văzuse ceva mai frumos.

Tocmai în clipele când vulturul se opintia la sbor, un sfredeluș, pitit pe după o piatră, se apropiase tiptil de răpitoare și țust! pe spinare, sub o aripă.

Pricepea ariciul, de minune, cum păsăreana putuse, chipurile, să întreacă pe Pădilă, dar de ce să dea de gol șiretenia sfredelușului? Pică destulă avea țeposul pe vultur, de anțărț, când îi omorâse doi pui, așa numai din răutate.

— S'a isprăvit! L-am văzut deasupra pe sfredeluș, țipă baba pajura.

C'o fi c'o drege... după învoiala făcută, împărăția se cuvenia sfredelușului. Dar ce crezi, sfinte, dreptatea la păsări ca și la oameni: cam legată la ochi.

S'a încins o ciorovăială țigănească printre aripate... N'a vrut nici una să dea sfredelușului drepturile lui... Ba, ceva mai mult: l'au alungat, cu vorbe urâte și amenințări. De atunci cei din neamul sfredelușului își petrec vacul mai mult prin tufișuri și găuri, de teama ghiarelor și rosturilor păsărești...

-- Gata povestea? întrebă sfântul Vlasie.

— Gata, sfinte.

— Să te omenesc, drept răsplată. La ospăț împărătesc nu te pot pofti... Dă moșul și el ce are

Se așează sfredelușul la ciugulit de fărămituri de mămăligă... Ce poftă de mâncare!

Sfântul se uită cu drag la prichindel și gândește:

— E mititel, dar e isteț! Și de o ști multe basme de felul ăstuia, petrec eu bine, în tovărășia lui.

Dar împărătușul sătul își șterge frumos ciocul pe o așchie de lemn, se scutură, fâlfâie din aripioare:

— Apoi, sfinte Vlasie, eu te las sănătos mă duc într'ale mele.

— Cum? Cum? Vrei să mă părăsești?

— De încălzit, m'am încălzit, și ți-am plătit ospeția cu o poveste...

— Pleci!... Păcat! Ce bine am fi petrecut împreună, în fața jeratecului din vatră.

Dar fiindcă ai fost drăguț, te dăruiesc cu un cântecel pe potrivă ciocului tău.

Moșul ia de pe poliță un fluerel, nu mai mare decât un degetar, și-l dă sfredelușului.

— Te du cu Dumnezeu, mititelule, și

s'auzim de bine, murmură Vlăsie, și crăpând ușa, păsărica se și repede afară.

Sfântul întristat se așează pe scăueșul de lângă vatră. E dus pe gânduri...

Ce se aude în preajma bordeiului? Par'c'ar fi susurul unui șipotel prin ierburi și pietricele.. Tri! Tri!

— Sfredelușul își încearcă fluerașul...

Moșul se așterne iar pe gânduri.

VI.

Visul. — Păsările au venit.

Și iar mai trec zile, de sosesc Babele lui Martie.

— Poftim, babele lui Mart, mormăe moșul, cu necaz. Sfânt sânt eu, orice sânt? Să tot aștept până să-mi iasă ochii din cap?

Răbdător Vlăsie, răbdător ca pământul sub picioare, dar dela o vreme, cât de sfânt să fii, te înnece cu răbdarea!

Și acum, degeaba se înfățișează ciocârlia, cerându-și cântecul, că Vlăsie se uită printr'o găurice a ușei, vede bine pe moțata și pin-

tenata, dar, de supărat ce este, nu răspunde. Barem când sturzul ciocăne și el, sfântul nici nu vrea să știe. 11 Martie! A trecut o lună martor e răbojul crestat de 29 de ori.

S'a hotărât! Vlasie își vără toate lucrurile în desagi. La noapte face un semn stelelor, scara se desfășură și el... drept la cer. Nu mai poate aștepta.

Sănătate! S'or lipsi păsările de cântece, că nu se prăpădește pământul...

S'a lăsat și amurgul. Sfântul cam moțae.

— Un somnuleț, până vor eși stelele...

Adoarme. Răsuflă greu.. Visează... Ce vis ciudat! Se face că e gata să pue piciorul pe cea dântâi treaptă a scării stelelor, dar un vânt puternic îl îmbrânțește, și cade moșul cât colo la pământ, unde stă turtit...

Se aude, în preajmă, orăcăit de broaște, dar ce orăcăit! Par'că s'au adunat broaștele din toată lumea la sfat mare.

Deodată o baltă se așterne în fața lui Vlasie și din adâncimea trestiișului se desprinde un glas plângător:

— Vlasie, Vlasie, ce ai făcut? M'ai lăsat cu braștele...

Unde mi-e gospodina cea guralivă, privighetoarea de baltă, care robotește toată ziua, ciripind? Ia-ți braștele, dă-mi cântăreața...

Dar altă vedenie: pădurea întreagă se mișcă, pădurea umblă și se apropie. Stejari, ulmi, fagi și carpeni, plop, brazi, fraseni și tei, tufișuri de aluni, cornul, sângerul și jugastrul, o copăcime nesfârșită înaintează spre sfânt, pâlcuri, pâlcuri. Vântul vâjâe prin ramuri, frunzarele plâng toate:

— Unde ni-s lăutarii? Vlasie, ce ai făcut? Unde ni-s lăutarii?

Un stejar, moșneag împovărat cu amintiri de o sută de ani, mugește: Vlasie, Vlasie, nu pot crește, fără cântec de păsărică!

Lângă el, un mărăcine suspină: Cât mă înveselia pe mine ciripitul stiglételui...

Dar pădurea a pierit, și iată un ogor. Gliile se mișcă, gliile se tânguesc:

— Vlasie, Vlasie, unde sunt mărgăritarele ciocârliei?

Ce ai făcut, Vlasie? Cum o să dăm belșug spicului, fără viersul fetei noastre sure? Sfinte, rămâne omenirea fără pâine..

Vlasie se cutremură. Cum, atâta amar și jale, de o lăsa păsările necântărețe? Pădurea cernită, ogorul înțelenit, văzduhul mut..

— Dar de ce n'au venit, să le dea moșul din desagi, toate bunătățile... Tare mi-a fost necaz pe ele... Acum mi-e milă... Sărăcuțele de ele..

— Boc! Boc!

Vlasie se deșteaptă... A fost vis, vis trimes de Dumnezeu.

Sfântul mormăe:

— Da, o să le aștept cât va trebui... Nu vreau să se învelească pământul cu jale..

S'a luminat de ziuă. Ce bocăni adineaori, de s'a deșteptat?

— Toc! Poc! iarăși. Se aude un freamăt, fâlfâeli, de aripi par'că?

Vlasie deschide ușa. Să moară și să învie moșul de bucurie! Un popor de păsări stă adunat în jurul bordeiului; lume peste lume

păsărească... Câte un sol, din toate neamurile aripate, cu pene; cât coprinzi cu vederea, oaste de ciocuri, valuri de spinări, snopi de cozi.

— Acuma veniți, urâcioaselor, acumă veniți?

Ar trebui să vă... Dar e moșul bun și nu poate ține supărarea...

Hai; apropiați-vă, că are Viasie de toate pentru voi.

Păsările dau navală: aripi sdrelite, ciocnete de pliscuri... dar nici una nu șoptește măcar.

— Ho, ho! nu așa... la rând, ca la moară.

Și împărțeala începe.

— Ție, mierloi, un flaut; ție, grangure, un caval, dar să fluerăți frumos, m'auziți voi?

Flautul ăsta gros pentru tine, cucule, pasăre sură; n'are decât două sunete, dar te mulțu-

mești tu cu atâta... Ție, codobatură, ce-ți mai trebue? Nu e destul că știi bate tactul cu

coada? Ei, hai, na un clopoțel... Uite și coana ciocârlie; veniși din nou? Iartă-mă că n'am

vrut să știu de tine, acum câteva zile; eram așa de supărat! Ca să te îmbunez, am să-ți

dau ceva mai deosebit... Cu ce să te dăruiesc?
A! un nai, să nu zici că n'ai... Dumitale, cintezoiiule, care cânti pe glasul al optulea, și se cuvine un clarinet, poftim și suflă sănătos în el...

Mari sunt minunile tale Doamne! Tu ești, tu, pitu'ice cu cap negru? De unde răsăriși? Că reînsuflețită rămăseseși pe zăpadă. A vrut Dumnezeu să-ți hărăzească viața la loc.. Ce o să capeti tu acum? Hei, știe moșul: o piculină drăguță și cu sunet subțirel...

Pasăre după pasăre se înfățișează și e dăruită. Impărțeala merge strună.

— Cinstite Domn cocoș, dumitale o goarnă' ca să deștepti lumea, după cum ți-e rostul...

Dar ție, stârcule, ce-ți trebuie cântec? Că peștii, pe care îi prinzi, nu se ademenesc cu muzică. Vrei, numaidecât?

S'au golit desagii.. A! iată o trompetă, ia-o, dar știi, mai cu cumpătare, să nu spargi urechile cuiva...

Și-i toacă gura sfântului Vlasie! E așa de mulțumit... Și au căutare lucrușoarele.

De o huruitoare are parte cârsteiul, presura capătă o chee găurită, iar lăstunul un țignal.

Dar când se arată buhaiul de baltă, încurcătură pe Vlasie! Ce să-i dea și ăstuia, că'l vede gata pe ceartă, fiind mojić de felul lui. Noroc de buciumul uitat într'un colț al bordeiului; buhaiul de baltă pune ghiarele pe el.

La spartul târgului, iată și coana barză, înaintează tacticos pe picioroangele ei roșii.

— Poftim! Ți trebuie și ție unealtă de cântec... Ia fugi de aici!

Dar barza înhață, în pliscul ei lung, o mână a lui Vlasie și o strânge cu putere.

— De! De! Fii fată de treabă, că cu deasila nu capeți nimic... Așa, vezi... Ce să-ți dau? Ce să-ți dau? A! Am ceva de cinste: o toacă. Vei chema la rugăciune pe neamurile aripate. He, hei! Să bată în toacă nu e îngăduit ori cui. Ți-e ți-o încredințez, fiindcă ești pasărea lui Dumnezeu...

Dar păsările sunt nerăbdătoare să-și încerce cântecule și deodată se pornesc cu toatele,

cam răgușite, cam țipătoare, cam pocnicioase; orice început neîndemânat!...

Ce gălăgie! Ce gălăgie! Sfântul se trage de barbă, cu necaz, își astupă urechile și strigă:

— Ho, demonilor! Ce-i grozăvia asta? Voi nu știți că eu sunt obișnuit numai cu muzica arhanghelilor și heruvimilor din cer? Cântați și voi frumos, pe rând, cu tact și fir...

Aripatele s'au oprit și acum, una după alta, își zice viersul...

— Așa vezi! Te unge la inimă.. Te înveselește, ți-e drag să trăești! V'aș ține și eu isonul, dar cu ce?

Moșul scutură bine desagii... bing! cade un drâng.

— Tocmai bun un drâng, că nici una din voi n'are pui de dinte în gură, dar eu tot mai am trei în față.

Inainte, flăcăi și fete!

Și unde mi se încinge un cântec și un cântec...

Moșul din drâng: vâj! vâjj! și păsările

ciripesc, gunguresc, picură, doina zic și hora
cântă...

Un cocor prinde a juca: hopai, țupai! O
capovenie întoarce capul mereu, cu mlădieri
de șarpe; pițigoiul se agață, cu picioarele, de
o ramură, și, cu capul în jos, face pe ghiduşul.
Numai baba cea gușată stă înfiptă și gușa-i
tremură la adierea vântului...

Și așa a petrecut sfântul Vlasie, cu copiii
lui, până în seară, iar când vânătorul amurgului
s'a lăsat peste tot coprinsul, aripatele, oprin-
du-se din joc și din cântec, au venit lângă
părintele lor și, una după alta, i-au dat cu
ciocul în palma mâinei drepte, în chip de:
Sărut mâna și să ne vedem cu bine!

Și, care încotro, au sburat și au pierit din
ochii trimesului ceresc.

Sfântul Vlasie le-a numit și numărat din
fugă. După ce s'au făcut nevăzute, mai socotește
pe degete și ia la rând cele două mâini de
mai multe ori.

Se încruntă. N'a lipsit o pasăre? Par'că a
lipsit?

Care? Care?... A, da! Privighetoarea, dar aceleia Dumnezeu îi hărăzește darul cântecelor, fără amestecul sfântului.

Acum s'au împrăștiat, în lumea toată, trușoarele acelea plutitoare, în care tremură atâta iubire și atâta dor de viață: și pădurile vor crește, lanurile vor fi darnice, aerul va cânta duios și vesel, pământul se va înveli cu bucurie...

Bătrânul e mulțumit..... S'a înnoptat. Sfântul se urcă pe scara stelelor. La anul! La anul!

STAU DE VORBĂ CU BERZELE

STAU DE VORBĂ CU BERZELE

Intr'o dimineată însorită de primăvară.

Drept pe coama casei lui Vlad Constantin, din satul Bucoveni, stă un cuib mare de barză.

— De când ai oaspeții ăștia pe casă, vere Vlade?

— Păi, din zilele sturzului. Tocmai dase o zăpadă strașnică pe la zintăiu de Mart; pe semne că iarna ne îndrăgise rău — îndrăgi-o-ar ciorile — și nu vrea să plece. Da' s'a ivit, boerule, un soare., da' ce soare! S'a deslegat zăpada și ne-am pomenit, într'o zi, cu barza și bărzoii înfipti în cuib. Să-i fi văzut și să-i fi auzit! Bucurie pe ei că și-au aflat, și în anul ăsta, ncatins adăpostul de vară.

Ciocăniau, nevoe mare! Nicolae: Clamp!
Marița: Clamp! Clamp! Și-și sgârceau, când
un picior, când celălalt...

— Marița! Nicolae! Va să zică i-ați și
botezat?

— Păi, cum de nu, îi cunosc de când eram
flăcău; de douăzeci de ani tot perechia asta
își alege sălașul pe casa noastră.

— N'aș putea să-i văd mai de aproape?

— Cam greu, că barza e pasărea lui Dum-
nezeu și așa am învățat dela răposatu' taică-
meu, că berzele sunt apărute de legea sfântă
a ospetiei... Nu e bine să te atingi de o barză,
vai de cel care îi strică cuibul, îi fură ouăle,
i le sparge sau îi ia vre-un pui.

— Ce i se întâmplă?

— Cică barza sboară până unde află foc;
ia tăciune aprins în clonț, și la întoarcere dă
foc casei răufăcătorului și bate din aripi, doar
s'o înteți vâlvătaia mai grozav...

— Ce spui? Dar eu n'am de gând să le
fac vre-o pagubă, vroi să stau nițeluș de
vorbă cu ele...

— D-ta glumești... Eu așa socotesc, că numai sfinții din cer o rup pe berzește...

— Uite, Vlade, o scară e tocmai rezemată de casă. Aș vrea să stau pe treapta de sus...

— Poftim, de te sue. Da' să nu te uiți în cuib...

Mă sui Ce cuib mare, rotund, câtă crăcărie în el... Jiv! Jiv! Niște vrăbii ies de printre vreascurile din cuibul berzelor, unde și-au făcut, hoațele, cuibulețe.

Pasărea albă o fi șezând pe vine, de nu i se vede decât ciocul roșu și ochiul pironit. Când mă ivesc la strașină, barza se ridică în sus, se stâlpește pe unul din picioarele sale trandafirii, iar pe cellalt îl aduce subt piept.

Aripele-i albe, încovoiate, par'că le a muiat, pe la sfârcuri, în cerneală. Toacă din plisc.

Eu, așa într'un dor și poate, zic:

— Bună dimineța, coană Marișo.

Ea: Toc! Toc!... Clamp!

Ia te uită minune! Înțeleg limba berzească!

A răspuns: Bună, nene.

Ei, stai, dacă e așa vorba, ne putem întinde la palavre.

— Dar ce faci acolo?

— Clamp! Clocesc.

Și se așează iarăși.

— Dumnealui unde este?

— Niculae? E dus după de ale mâncării.

— Nu te plictisești de atâta mocneală pe ouă?

— De ce să mă plictisesc? E datoria mea de mamă barză să scot pui... Ș'apoi soțiorul mă ajută. Da' dumneata ce poștești? Eu n'am vreme de perdut...

— Ei lasă, Marișo, nu te face, ce o fi dacă-i ciocăni puțin din plisc, punând la cale cu mine câte ceva...

— Nu te cunosc.

— Eu sunt *Gând-aripat*, ajutorul sfântului Vlasie, cel care desleagă glasul la păsări. M'a trimes stăpănu-meu în solie pe la vietățile aripate, ca să-mi spue păsurile lor.

— O fi, că de aceia îmi înțelegi vorba.

Dar de ce lucru m'aş putea eu plânge? Slavă Domnului, nimic nu mă supără. Vlad Constantin, pe a cărui casă ne stă cuibul, e omul lui Dumnezeu. Nici pis nu ne zice, nici atâtica pagubă nu ne a pricinuit vreodată, el sau ai lui. In gospodăria mea, numai mulţumire. Bărbăţelul nu ştie cum să-mi intre în toate voile. Câtă dragoste mi-a arată! Uite-l, tocmai soseşte; mi-aduce ceva gustos, o broască, drăguţul de el...

Barza îşi despică ciocul, o plăsea spre cuib, alta la cer, par'că e o pereche de foarfeci deschise deplin. Bărzoii se lasă lin în cuib, în faţa tovarăşei; broasca, ținută de un picior în pliscul lui, se sbate ca o luată de Iele, dar Niculae ridică repede ciocul şi gluf! a pierit orăcăitoarea în gâtul berzei.

Bărzoii m'a zărit; învârteşte ochiul rotund, toacă din clonţ cu supărare.

— Dumnealui? întreabă el.

— Este un sfântuleţ, *Gând-aripat*, ajutorul sfântului Vlasie. A venit să ne întrebe cum o ducem cu ale necazuri.

— Aha! Bine, bine. Dar, până una alta, Marițică, ia repede-te tu la iaz și vezi de prinde vre-o lighioană, că ți-o mai fi foame; broasca asta a fost numai așa d'un gust. Iți țiiu eu locul la clocit.

— Niculăiță dragă, să nu răcească ouăle..

— Fii pe pace..

— Să auzim de bine, sfântulețule.

— Cu sănătate, coană Marițo.

Barza își ia sborul, iar bărzoii se așează frumos pe ouă.

— Ei, ce mai alabala, nene Niculae?

— Ce să fie? Bine, liniște și viață alinată.

— Vra să zică îți râde inima?

— Cum să nu? Am o femeiușcă bună și iubitoare, sânt fericit în căsnicia mea. Ce-mi mai trebuie?

— Toate bune, dar nu ți se pare că nu face de un bărbat să stea pe ouă?

— Pentruce, sfinte? E rușinos să dai ajutor tovarăsei de viață? Clocesc, ei și? Tot pasăre de viță aleasă sânt..

— De viță nobilă, într'adevăr; împărătească..

— Asta o scoseși din plosca cu minciuni...

— Vai de mine, bade Niculae, se poate să vorbești așa? Cum. d-ta nu știi că barza e împărăteasa broaștelor?

— De e glumă, nu e bună...

— Să n'am parte de oale sparte, Ascultă numai:

Zice că pe vremuri, când Dumnezeu se plimba pe pământ, împărțind daruri și pedepse, broaștele s'au adunat într'o zi, toate la un loc, într'un băltac și au ținut sfat mare. Ce li se năzărise orăcăitoarelor? Să aibă și ele un crai, care să le cârmuească după legi împărătești, Și-au ales dintre ele pe broscoiul cel cu ochii mai bolbocați și broasca cea mai pântecoasă ca soli rugători lui Dumnezeu, să dea neamului broscărese un împărat.

Dumnezeu — om bun — le-a și împlinit dorința. S'a înfățișat la marginea băltacului cu o buturugă, pe care a aruncat-o înăuntru, zicând:

— Asta are să fie împărăteasa voastră!

Buturuga baldâbâc! ploc! în apă; broaștele,

întrând în răcori de atâta sgomot împărătesc, săriră, care încotro, de se ascunseră în găuri și în fundul băltacului... Mai târziu, văzând că împărăteasa lor nu se mișcă nici cât din loc, și nici gura nu i se aude, începură, una câte una, a se apropia de buturugă, făcându-se roată împrejurii.

— Cooo... ax! șopti una cu sfială.

— Coax! despică alta scurt.

— Brekeke! Coax! Coax! orăcăi alta, îndrăzneată.

Buturuga sta... buștean, Atâta le-a trebuit cântărețelor de baltă: S'au pus pe o halalae...

— Cât a dat tata? Cât a dat tata? Cât a dat atâta-a dat!

— Un ort! Un ort!...

Ce, să le fie frică de un lemn?... Cât pe ce să se răscoale apele și să se scufunde pământul de așa eumplită larmă.

Noroc că, din întâmplare, Dumnezeu trece iarăși pe acolo. Broaștele nerușinate tabără pe Ziditorul lumii, cu gura mare:

— Doamne, ce fel de împărăteasă ne-ai

dat? Că de când ai adus-o nu s'a mișcat din loc... Mai bine lipsă, decât așa împărăteasă! Nouă ne trebuie o stăpână, care să ne cârmuească după legi împărătești, iar nu o sărăcie de buturugă...

Dumnezeu, la atâta îndrăzneală, cuvântă:

— Vasăzică nu sunteți mulțumite de dania mea? Ei lasă, că vă hărăzesc eu o împărăteasă, să n'o puteți duce..

Și deodată se făcu nevăzut și în locu-i se întrupă o barză frumoasă, albă, cu ciocul și picioarele roșii, cu sfârcul penelor dela coadă negru. Când făcu odată clamp! broaștele tușt! tușt! săriră de mai mulți coți, parc'ar fi avut arcuri la picioare. Când mai tocă barza, orăcăitoarele pluf! în băltac, iar barza cocotată pe picioroangele ei, se plimba, cântărindu-și pașii; apoi se puse la pândă, doar o prinde vreuna din supusele ei, s'o înghiță pe nemestecate...

— Ai isprăvit? întrebă bărzoii.

— Gata povestea.

— De! ce să zic? de nu te-ași cinsti ca

pe un sfânt, ți-aș spune că toci dracului bureți! Auzi, împărăteasă a broaștelor barză, care e găina lui Dumnezeu, aducătoare de noroc! Aci toată omenirea ne ocrotește, iar în țara cea veșnic caldă, cu movili de piatră uriașe și lei cu fețe de femei, unde ne adăpostim, gonite de gândul vremii rele din ținutul ăsta, au fost clădite palate spre cinstirea neamului nostru... Când ne luăm sborul îndărăt spre locurile astea, unele din cetele noastre, după ce au trecut marea, se lasă pe pământul argintat de frunzele măslinilor, aurit de roadele portocalilor și unde se îmbracă în curpen rămășiți albe de cetăți năruite. Și ce bucurie pe omul acelor ținuturi, care, cel dintâi, a zărit pe cea dintâi barză! Aleargă, să dea de veste vecinilor, și toți sunt îndatorați să-l dăruiască, care cu ce poate.... Și d-ta, sfinte Gând-aripat, necinstești pe barză cu porecla de împărăteasă a broaștelor!

— Mă iartă, n'am vrut să te supăr...

— Noi mâncăm broaște și șerpi, atâta tot, iar de împărățit nu împărățim decât cuibul

nostru. Destulă și atâta treabă, că să crești o casă de copii, nu e glumă.

— Fiindcă veni vorba de copii, să te întreb un lucru, Niculae dragă: adevărat este ce se zice de unii că berzele aduc oamenilor pruncii nou-născuți?

— De! d-ta, ca sfânt, vei ști mai bine ca mine; mă mir că mă întrebi așa ceva...

— Înțeleg, nu vrei să-mi spui...

— Nu pot, este o taină mare...

Și bărzoii o scurtează; pare neliniștit. Aș vrea să mai stau de vorbă cu el, dar mi-e că n'o să-mi mai răspundă.

— Apoi, nene Niculae, văd că n'ai nici o plângere să-mi faci?

— N'am.

— Să ne vedem cu bine.

— Cu plecăciune, sfinte, toacă bărzoii, cu gândul la soțioară.

Mă scobor. Badea Vlad, aplecat asupra unui lemn, caută să'l spintece. Cât mă zărește, înfige toporul în buștean, își îndreaptă trupul și mă întreabă, zâmbind șiret:

— Vorbiși cu berzele?

— Da, am tăinit cu ele și am aflat multe și mărunte.

Auzi, că ele aduc copilașii la oameni...

Zâmbetul lui Vlad se face răs, de i se despică nu bușteanul, care tot întreg e, ci gura-i până la urechi:

— Hă! Hă! O fi, mai știi drăcovenie: eu n'am avut până acum copii, da' prin vecini am putea afla...

— S'o lăsăm încurcată... Mai bine lămu-rește-mă ce e cu plecarea berzelor de prin ținuturile noastre?

— Ce să fie? Pleacă în fiecare an. Uite, chiar anul trecut, în ziua de Sâmpetru, la amiazi, stam pe prispă și pufăiam alene din lulea. Era o zăpușală strașnică, să se topească plumbul la soare; un roi de musculițe sbârnâia lângă coșar și eram gata să ațipesc. Da' cum priviam printre gene, la bătătură, văd niște rotocoale negre care tremurau pe pământ, unele mai largi, altele mai strâmte și se amestecau, se despărțiau și iar

se atingeau. Ce era? Hei, nu eram de ieri de alaltăeri să nu ghicesc atâta lucru: sub supravegherea părinților, puii bărzuci mărișori își făceau ucenicia sburatului.

Să fi văzut berzele și berzișoarele pe cer, ca soldații la manevre... Și au urmat așa cu învățătura sburatului până în ziua de Sfânta-Maria, când au umblat pe cărările cerului din zori până'nserate. A doua zi... cuibul gol... Păsările se făcuse nevăzute, după obiceiul lor în fiecare an.

— Unde pleacă berzele?

— Știu și eu? Spre ținuturi unde n'o fi iarnă ca la noi, și de acolo iar se întorc aci, la desprimăvărat....

Mă uit la ceas; ce iute a trecut timpul! Ii urez lui Vlad rămas bun și mă depărtez, dar n'am apucat să fac câțiva pași și iată că el aleargă după mine și mă oprește:

— Da' d-ta știi că mai e un fel de barză?

Barza neagră, care e sălbatecă și-și face cuibul prin copaci, în temeiul pădurilor. Aduce

și ea prunci... Ia ghici, ce fel de prunci?...
Pui de țigani.... Ha! Ha! Ha!

Și Vlad râde, de i se închid ochii și i se
deschide o gură, în care ai putea arunca o
jimblă întreagă...

Mi se pare că face haz pe socoteala mea...

ȚARCĂ COTOFĂNEL

ȚARCĂ COȚOFĂNEL

Pe înserate. La marginea drumului mare stă înfipt un plop, iar pe smiceaua din creștetul copacului șade un tânăr coțofan, nemișcat... Nu țipă, nu cercetează, după obiceiul strămoșesc al neamului, cele care se petrec în juru-i. E dus pe gânduri, cu ciocul în jos, un ochiu închis, pe când lingura ce are drept coadă stă cumpănă dreaptă. Un vânticel de abia aburește, scuturând o mulțime de bănuți argintii, frunzele plopului.

Nimeni nu trece pe drum, liniștea e mare. Deodată un țipăt; fâl, fâl, o pasăre neagră pe spate și pe aripi, cu pieptul alb, cu coada lingură — se vede a fi de neamul celei care își picură grijile pe plop — se apropie.

— He! uite nepoțelul meu... Bună seara tinerețe.

— Săru' laba dreaptă, tușă Țarcă.

— Ce mai veste povește? Ai aflat ceva pe ziua de astăzi? Ce s'a mai întâmplat pe drumul mare?

— Da' eu știu....

— Cum nu știi? Ce ai păzit tu acolo pe copac? Nu iscodeai?

— Nu-mi arde mie de așa ceva....

— Te văd cam plouat... Ori n'ai găsit de mâncare?

— Alte gânduri mă bat pe mine.

— Vezi d-ta! Deabia i-a pierit cașul dela cioc și se frământă cu mintea, par'că ar avea grija unui cuib de pui.

— Nu-mi pasă de cuib, că tovarășă n'am căutat; nu mă trage inima.

-- Rău, fătul meu, rău... Dumnezeu așa a lăsat, ca fiecare vietate să-și găsească perechia și împreună să clădească o casă și să aibă moștenitori.

— Dragoste cu sila nu se poate...

Toate bune, dar ce te faci tu... Rămăi stingher pe lume și nu e bine să fii ciof.

— De! tușică, dă-mi d-ta o povață.

Țarca sfătoasă bății de trei ori din lingură, se ciuguli subt o aripă și în urmă cuvântă:

— Apoi, băețele, ți-aș spune eu ce ai de făcut...

— Te ascult.

— Să umbli în lume....

— Și pentruce?

— Ca să vezi, să auzi și să înveți multe și de toate, că nu mai așa vei înțelege rostul vieții...

— Să umblu de colo colo?

— Da, și să stai de vorbă cu semenele noastre aripatele.

— Tușo, sfatul dumitale mi se pare bun; încep chiar de mâine...

— Așa mi te voi, nepoate, ascultător; și ca să-ți ușurez sarcina, o să te întovărășesc în ziua d'întâi.

— Toate bune, dar cum o să intru în vorbă cu păsări ce nu cunosc?

— Asta o să fie ușor, numai să avem o întrebare gata de pus... Știi ce? Până una alta, să întrebăm pe păsări despre om: ți-e drag omul, ori ba, cumetre sau cumătră?... Ei, dar s'a lăsat noaptea de tot... Ia să ne așezăm la dormit, că mâine în revărsatul zorilor trebuie s'o pornim. Noapte bună, țăreuțule.

— Bună să-ți fie, tușico, și vise frumoase.

II.

Cocoșii au sunat din goarnă odată. Buhù! Buhù! mugește bufnița... Cucuvà! țipă jalnic cucuveaua...

Cocoșii au sunat din goarnă a doua oară; se îngână ziua cu noaptea...

Cocoșii cântă de-a treia oară, falnic și prelung; bufnița s'a ascuns într'o scorbură de copac. Zorile se ivesc....

La marginea unui lan de grâu, o pasăre sură flutură din aripi, le strânge pe trup și se scaldă în pulbere.

Nepoțelul Țarcei, cocoțat pe ramură de plută, a deschis pleoapele, se scutură...

— Incepem? întrebă pe mătușa așezată mai sus.

— Firește! răspunde țarca deșteptată o clipă mai înainte.

Coțofănul își rotește privirea.

— Uite, colo o pasăre înnoată în praf...

— Ciocârlia! Să te dai în vorbă cu ciocârlia? Numai să poți... Incearcă.

Tânărul coțofan sboară de pe arborele, pe care a petrecut noaptea, și se așează binișor lângă pasărea sură, dar tocmai atunci ciocârlia svrrrr! svâcnește în sus, ca o săgeată, se oprește la o suliță deasupra, ciripă, iar svâcnește, iar ciripește plutind, și tot așa, până se ridică în slava eerului, de nu se mai vede; dar se aude tirili! tirili! tirili! fără încetare; par'că plouă sunete din clopoței de argint scuturați de vânt prin câmpiile cerești.

— Poftim de o întrebă ceva, zice țarca, făcând haz.

— N'am nimerit-o cu începutul...

— Dar eu te încredințez că ciocârlia nu poate să vorbească pe om decât de bine; ea

este prietena plugarului; ca și dânsul, se scoală desdedimineată, ca și lui îi e drag ogorul roditor...

— Să așteptăm, poate s'o scoborî.

— Ne perdem vremea degeaba... Ia mai bine s'o luăm pe pajiștea aceea frumoasă și apoi prin crângulețul ce se vede mai departe...

Cele două drumete sboară într'acolo.

Pe o potecuță, care tivește pajiștea, saltă pic! pic! pic! o codobatură; face un salt, picură subțire din cioc, ca dintr'un flueraș, bate din coada-i lungă ca o coadă de lingură; mai stă, dă din cap, par'că este o dudue sprintenă, sburdalnică, și care se știe nurlie, drăguță.

— Ei, leliță codobatură! o chiamă Țarca. Niciun răspuns, păsărica își vede de sărituri și de cântecel.

— Ascultă, surioaro... Ași! Ți-ai găsit... Ce minte flusturatică! Numai să se fandosească...

— Tușică, ia vezi ce se mișcă colo...

Un ghemuleț ruginiu alunecă prin iarbă... Se pitulă pe după un spin... Sbughește prin

fire de ovăscior... Iată-l așezat pe un fir de mac mai răsărit și bogat; a vârât cioculețul în cupa florei, macul s'a aplecat...

— Sfredelușul! Păsăreaua cea mai mică din ținuturile noastre, murmură Coțofana bătrână.

Păsărica frrrrt! și-a luat sborul, floarea se îndreaptă la loc, cad petece de catifea roșu-aprins, pătate cu negru și zac la rădăcina firului de mac, așteptând o adiere de vânt, care să le risipească...

Sfredelușul s'a înălțat; deodată scoate un sunet ascuțit tiiirrr! de să-ți ia auzul.

— Ce i se întâmplă sfredelușului, că țipă așa? întrebă nepotelul.

— O fi simțit dușmanul în preajmă...

— Care dușman?

— Ah, căci nu știe tinerețea asta. că drumurile cerului și văzduhului sunt pline de dușmani, aripați ca și noi, care ne pândesc, să ne ucidă și să ne mănânce...

— Ascultă, tușo, ce țipete împrejur...

— S'a isprăvit, se apropie vre-o pasăre de pradă....

Iute să ne ascundem în fagul de colo... Uite, la răsărit, vezi un mototol întunecat? Este un erete, spaima păsărelelor.... Acum plutește și cu ochii lui ageri caută prada... Na! Poftim! Ce i-a venit ciocârliei să se scoboare tocmai acum... Pintenata e aproape de pământ... Eretele s'a apropiat, a văzut-o... Se repede la ea... Săraca!

Din furca fagului, cele două coțofene privesc.

Eretele nu nemerește ciocârlia, fiindcă deodată cântăreața a săgetat în sus, de trei suliiți. Eretele a trecut de țel, se oprește o clipă, se încordează și se avântă și el spre boltă, dar ciocârlia iarăși drept în sus; de data asta dușmanul a ghicit șiretenia, și, dintr'o opintire, s'a ridicat peste păsărică.

Atunci ciocârlia se lasă în jos, glonț, se face puică.

Eretele s'a încurcat... unde s'o pornească? Se scoboară și el... Cercetează cu privirea-i tăioasă... Dar ciocârlia s'a pitulat șubt un

mărăcin... E ascunsă bine, n'o s'o mai găsească...
Eretele se leagănă...

— A scăpat biata fată... Ah! Bine îmi pare șoptește țarca.

Dar acum alta! O pânză deasă înaintează spre erete, îl înconjoară de toate părțile.... Doamne, ce de furculiți și linguri în aer...

— Aha! A pățit-o cât de bună eretele. L'au năpădit rândunicile și codobaturile... De o scăpa, mare minune.

Ce larmă asurzitoare! Vrajmașul par'că s'a topit în norul gros și clocotitor... Vâltoarea se înalță, cotește, se mai lasă, iar cotește.. Iată că se desparte nourul în două... Eretele se vede, dar par'că este o corabie despânzită și fără vâsle în bătaia vântului... A pierdut cumpăna... I-au scos ochii... Deodată cade, ca trăsnet, la pământ, rămâne încremenit... A murit.

Păsările răsbunătoare s'au lăsat și ele; una după alta dau cu ciocul în trupul neînsuflețit, apoi zboară, care încotro. Numai o rândunică stă locului. Cele două coțofene părăsesc co-

pacul, unde se adăpostise, și fâl! fâl! iată-le lângă rândunica stingheră.

— Frumos l-ați răpus pe erete, se dă în vorbă țarca.

— Fiindcă am fost multe, de l-am zăpăcit, răspunde pasărea cu coada în furculiță.

Coțofana dă cu ciocul în gâtul nepotului și-i face cu ochiul, adică: fă-i întrebarea.

Coțofanul:

— Coană rândunică, îmi dai voe să te întreb ceva?

— Poftim, tinere.

— Ia spune-mi, dragu-ți-e omul?

— Firește că da! Cum să nu-l iubesc eu pe om? Cuibul mi-l fac la casa lui, fiindcă știu că n'o să mi-l strice, ba chiar mă ocrotește, zicând că sunt pasărea Domnului.

— Zi ești mulțumită de om?

— Foarte, căci este o ființă prea cum se cade....

Dar să mă ertați... M'așteaptă puii, le e foame, săracii. Nu le-am pus încă în cioc nici atâtica viermuleț...

Rândunica țâșnește din pământ, spintecă aerul, face câteva cotituri, se saltă, înghite musculițe întâlnite în drumurile-i rătăcite, o ia apoi glonț spre apus și se face nevăzută.

Cele două coțofene sboară și ele și intră în pădure.

— Ssst! Ascultă mătușică, ce strigăte ciudate.

— Ploi! Ploi! Ploi!

— Hei, eu știu ale cui sunt: ghionoaia țipă așa, ghionoaia, cumătra morarului, cere ploaie, ca și dânsul...

— La ce, ploaie?

— Morarului îi trebuie apă la lăptoace, ca să-i umble moara, iar ciocănitorei la copac, doar s'o frăgezi lemnul, să poată mai ușor găsi viermușii buni de mâncat.

Dar țipetele se aud din ce în ce mai tare: ploi! ploi! Drept înaintea iată o poeniță; în mijloc, un fag înalt. Niște negrețe se învârtesc în jurul copacului: aci se zăresc, aci pier.

Cei doi drumeți s'au apropiat.

— Uite puii de ghionoaie cum se joacă

deavațascunse... Tinerețe, tinerețe! A! iată și mama Ciocănitoare. Bun întâlnișul, coană ghionoaie!

— Cu sănătate, mătușă.

Pasărea neagră, mare cât o cioară, cu un fes roș-aprins pe cap, stă cu ghiarele înfipite în scoarța fagului, proptindu-se în coada ei cea lungă

— Dar ce se tot învârtește pe după copac?

— Iacă puii mei se sbenguesc... Dar d-stră, ce v'a mânat pe aici, pe la noi?

— Ia căutăm și noi ziua de eri... și fiindcă avui norocul să te întâlnesc, dă-mi voe să-ți pun o întrebare...

-- Poftim, mă rog.

— Ție-e drag omul, ori ba?

— De! Iți spun drept că până acum n'am avut cu el nici în clin, nici în mână; eu nu trăesc pe lângă casele omenești; dar mi-a povestit mama că în basmele Românului ghionoaia cu ciocul de fier este o ființă rea care omoară pe oricine îndrăznește să calce în ținuturile ei. Ei, vezi, asta nu e dreptate,

că uite, eu mă știu ființă pașnică, îmi văd de meseria mea de tâmplar...

— Ce fel de tâmplar?

— Păi, d-ta nu vezi găurile adânci din copacii de prinprejur? Eu, și cu ghionoiul meu, le-am făcut, cautând carii și viermușii cei gustoși...

Cea mai frumoasă e aceasta în care mă uit eu acum... e cuibul ce mi-a sfredelit bărbățulul.

Ia mai astâmpărați-vă, dracilor. Nu vă-e rușine în fața străinilor...

-- Copii sburdalnici, surato, au gust de joacă...

— M'au năucit de cap...

— Păi, să nă vedem cu bine...

— Mergi sănătoasă, coană Țarco, și d-ta, tinere...

Cele două coțofene sboară p'aci, încolo.

— De-ar ști omul ce știu eu, șopti bătrâna, ce mai târcoale ar da copacului găurit de ghionoi...

— Ce, sunt comori ascunse în cuibul ciocănitoarelor?

— Mai că așa, nepoate. Să-ți spui o taină: auzit-ai tu, de Iarba fearelor?

— Nu.

— Iarba fearelor, care deschide orice lacăte, sparge numai prin atingerea ei vasele și porțile de fier cele mai strașnice. Ghionoăia o cunoaște și știe s'o găsească, iar omul care vrea s'o capete trebuie să facă așa: să bată cuie împrejurul cuibului ciocănitorei; pasărea sosind și neputând intra în culcușul ei, se repede la loc ascuns, smulge un fir din vestita iarbă, a căreia virtute o cunoaște, o aduce de zor în cioc, atinge cu ea cuiele, cuiele cad la pământ, dimpreună cu iarba fearelor și de a avut grijă omul să pună un vas la rădăcina arborelui, găsește în el iarba neprețuită și atunci...

Dar cuvântarea povestitoare este întreruptă de un fluerat.

— Ne-a auzit cineva vorba și par'că flueră a mirare?

Țarca stă în loc și ascultă: flueratul, când

pe strună groasă, când pe strună subțire, este batjocoritor.

— Atâta știi și tu, cernitule! țipă mătușa cu supărare.

— Cine e tușico?

— Cine să fie? Mierloiul care-și petrece traiul fluerând...

— Să-l întrebăm și pe el despre om?

— Dar ce socotești că poți să-l vezi, ori să te apropii de el? Se ascunde în desișuri de frunze, prin creștete de copaci și te urmărește cu șueratul lui, cași cum te ar râde...

În plata Domnului să-l lăsăm.

— Cucu! Cucu!...

— Altul acuma, și mai sălbatec... Pe ăsta oamenii îl pomenesc des în cântecele lor; uneori îl roagă sau îl laudă, alteori îl blestemă, dar de văzut cine l'a văzut! Fățarnicul! Face pe cuviosul pustnic, dar oul și-l pune în cuibul pitulicei; biata păsăruică îl clocește și-l crește, crezând că e de neamul ei... Și cât s'a făcut mărișor, nelegiuitul omoară pe puii pitulici, doar s'o îndopa singur — gă-

manul -- cu merindele aduse de părinții de suflet, și s'o înfoia mai bine în cuib...

Coțofana mult-știutoare se ciugulește sub gușă...

Pe deasupra trece un stol de păsări; par'că sunt niște pietre scumpe, smaragde și topaze aripate, sosind de pe vreun tărâm fermecat.

— Prigorile!

Acum țipete și țipete ascuțite...

— Prigorile vestesc ploaia...

O păsărică așezată pe un ciolpan la pământ cântă:

Cinci opinci! Cinci opinci!

— Iacă și pițigoiul simte ploaia...

— Chiar că și plouă...

— Adevărat! Unde ne am putea feri de udătură? Uite, scorbura din stejarul acela, tocmai încăpătoare pentru noi doi...

Un fâșăit prin pădure, deabia se aude... Dar se întetește... Boabe de apă se strecoară printre frunzare.

Cad și frunze plesnite pe laturile lor...

— Asta-i ploaie de acelea care țin, murmură țarca.

— Noroc că nu ne poate supăra; suntem adăpostiți minunat, bagă de seamă coțofănelul.

Și ploaia își vede de treabă. Coțofenele au închis pleoapele; ploaia le îmbie la un somnuleț... Dorm duse când se înseninează și soarele strălucește din nou pe cer. Pe vârful unui brad, o picătură de apă se face fețe, fețe; acu galbenă ca topazul, acum roșie rubin, acum albastră peruzea. Un vântișor aburel suflă; cad pietre scumpe din arbori. Mai stau câteva broboane lipite la vârful unor frunze. O presură galbenă, înfiptă pe o ramure alături, le culege una câte una, ridicând, de fiecare dată, ciocul la cer... Sosește amiaza... Trece amiaza... Au fugit ceasuri... Coțofenele s'au deșteptat.

— Vai, tușico, ce foame mi-este!

— Și mie, băeatule. Acum că a stat ploaia, putem să căutăm ceva de mâncare... Haidem!

Vânătoarea începe; dar vânătoare fără de

noroc... Nimic nu le ese în cale, nici măcar o omidă, cât de prizărită...

— A ! zice într'un târziu, cu bucurie, țarca, iată un salcâm...

— Ei și dacă am dat peste un salcâm ?

— Ssssst ! Incet, sus pe el, dar fără sgomot...

Se așează deasupra furcii de jos a copacului ; țarca cercetează pe ramuri...

— Am găsit ! Am găsit !

Pe tulpina cea groasă stau înfipte, în ghimpii salcâmului, o mulțime de gânganii de tot felul.

— Avem de o gustare bună, zice, șoptit, mătușa ; numai să nu ne prindă, c'apoi nu e de glumă...

— De cine te temi ? întreabă coțofanul, începând să ronțăie o gânganie.

— De *sfranciocul* cel nemilos : el a căznit pe găzele astea, punându-le în țeapă, după cum vezi... Zor, zor, până nu sosește...

S'au pus pe mâncare ; bun, pânțelele unui cărăbuș ; lasă că și coada unui calul-dracului e gustoasă...

Păcat că nu ține mult ospățul...

Țărcelul se pomenește ciocănit tare în cap și un glas pițigăiat îl deșteaptă din desfătare:

— A! Blestematele! Cum ai îndrăznit să te înfrupți din merindele mele? Am să-ți sparg titva, să-ți sug creerii.

Este o pasăre cu penele depe spate cenușii, coada neagră, ciocul cocârjat, cu cârlig la vârf; se arată furioasă... Coțofana pe dată sboară ca o săgeată. O urmează nepotul aiurit. La o asvârlitură de piatră se ascund într'un tufiș.

— Dar ce e fuga asta pe noi, mătușico?

— He hei, parcă n'ai fi simțit ciocăniturile! Nu știi ce poamă mi-e sfranciocul, *lupul vrăbiilor!* E rău și neîndurat, sparge capul la păsărele și le mănâncă creerul. Bine c'am scăpat...

Și se scutură bătrâna...

— Chivo! Chivo! Chivo! Chivo!

— Cine o fi țipând așa?

— Grangurul, își chiamă nevastă-sa Chiva.

Uite-l colo sus, pe mesteacăn. Il vezi?

— O pasăre mărișoară, cu ciocul roșu și îmbrăcată într'un caftan de aur?

— Este dumnealui grangurul, îndesat și rotofei, par'că e un boer ghiftuit...

— Stă pe un fel de leagăn?

— Cuibul lor...

Se leagănă cuibul ca o pungă lungăreață, făcută din smicele, atârnată, prin băeri, de două rămurele îndoioase. Ce maestrii țesători și panerari, grangurii!

— Ei, verișcane, ia spune-mi, cum te împaci cu omul?

— Omul bun e acela ce are cireși în livada și nu-i păzește!

— Atâta?

— Atâta tot. Chivo! Chivo! începe iarăși să cheme grangurul și nu vrea să se mai întindă la vorbă cu drumețele.

— N'am priceput răspunsul, îngăimează țarul.

— Foarte limpede: grangurul se înnebunește după cireșe; îi dă pace omul să ciugulească

din ele? E bun. De nu, e rău. Asta-i toată filozofia lui.

— Scurtă vedere!

— Numai până în vârful ciocului. Ei, dar știi, puiule, că începe să înnopteze?

— Așa e, și nu-mi pare rău, că, îți spun drept, mă simt obosit. Nu te supăra, mătușico, dar meseria asta..

— Nu ți-este dragă?

— Nu prea, zău!

— Vorba lungă ne place nouă, coțofenelor.

— Se poate, dar ce folos mi-a adus umbletul ăsta, din zori până în asfințit? O coadă de calul-dracului și o bucățică de cărăbuș, și astea ciordite. Și-apoi nici nu m'am dumerit: omul e drag păsărilor, ori ba?

— Până acum s'ar părea că da. Dar mâine mâine o să vedem altele, care n'o să țină isonul acesta. De pildă prepelița, ori potârnicchia, sitarul... Par'că lc aud blestemând omul.

— De ce?

— Fiindcă le omoară și le mănâncă. Ei, nepoate, tu nu știi ce ființă fără de suflet este vânătorul...

— Tușico, mi se închid ochii, șoptește coțofănelul așezat pe un ciot.

— Hai, nani, puiule. Dar mâine...

— Mâine? Mâine îmi caut o nevestică...

— Ha! Ha! face haz bătrâna, și ție, ca la toți din neamul păsăresc, așa ți-este scris: o femeiușcă și un cuib de pui...

STIGLETELE

STIGLETELE

(după o legendă populară răspândită în toată România)

Dumnezeu dase soarelui drept copii pe păsări. Și soarele avusese parte de copii vrednici și iubitori.

La ivirea feței sale aurii, sbura spre el ciocârlia, desfătându-l cu cântece vesele.

Deabia apuca să însemneze dâră luminoasă pe bolta cerului și iată că cinteza, așezată pe vârful unui pom înalt, îi spunea tot felul de vorbe dulci.

— Cum să nu fi fost măgulit că vulturul își obișnuia puii să privească țintă la jăratecul lui cumplit? Și când lăsa o față a pământului pradă iernii, spre a hărăzi lumină și căldură altor ținuturi, cine-l urma, cu credință și

dragoste? Păsările. Una singură, privighetoarea, nu vrea să știe de soare, dar aceea fiindcă era fata lunei.

Atâta numai că soarele nu-și putea deosebi copilele, fiind toate albe; și umblând soarele prea sus pe cer, nu era chip să lămurească ciocul ciudat al Forfecuței, pintenul Ciocârliei, coada în furcă a Rândunicei, lingura Codobaturei, gâtul șerpuit al Stârcului, picioroangele berzei, mustățile dropioiului.

Socotindu-se soarele cât s'o fi socotit, a găsit cu cale să-și cheme copilele la dânsul, ca să le zugrăvească în feluri și feluri de colori, doar așa s'o învrednici a le ști pe nume. Trimese pe Zorilă, ajutorul lui cel deștept, să dea sfoară în toate ținuturile văzduhului, pe pânza apelor, și prin temeul pădurilor.

Făcu Zorilă ocolul pământului, și unde se ivia, se învoldau florile, se porniau cântările, toată suflarea se înveselia.

Când au aflat păsările că tatăl lor hotărâse să le dea haine mândre, atâta le-a fost. Mii, ca una, își făcură vânt spre soare: triumfiuri

văetătoare de cocori, ciocârlii ca săgeți, volburi de grauri, vultani în rotiri, vrăbii pânze, fulgere de pescăruși. Tot aerul era numai o aripă și o fâlfâire.

Soarele se pregătise: alegând, din tolbă, câteva raze proaspete, le despicasă și orânduise, în butoiașe, oale și ulceleșe:

Vânățul amurgului,
Roș-aprinsul focului
Verdele livezilor
Auriul spicelor
Al zorilor portocaliu,
Al mărilor greu siniliu
Al cerurilor albăstriu.

Cei trei credincioși slujitori, Zorilă, Mezilă și Murgilă stau împrejur, gata să ajute pe strălucitorul stăpân. Drept bidinea: coada unei comete; pensule și pensulițe luate din licărișul stelelor...

.....
Ajungând în fața soarelui fiecare pasăre se închină cum știa:

— Săru' mâna, tată.

— Cu plecăciune, milostive părinte.

— Sărutu-ți poala, tăticule.

Iar soarele, zâmbind dulce:

— Să trăiți, fetelor. — Noroc și spor. —

Știți voi la ce v'am adunat aci?

— Cam știm.

— Dacă, n'ei spune, vom afla și mai bine.

— Iaca: toate sunteți albe, ca un gând curat..

— Ca laptele...

— Ca crinul...

— Ca zăpada...

— Nu v'ați săturat de atâta albeață?

— Ba că chiar, ticule.

— Apoi eu am hotărât să vă schimb înfățișările. Am să vă vopsesc...

— Cum îți este voia...

— Hai, treceți la rând.

Botgrosul vorbi cel dintâi, foarte desghetat:

— Pe mine, pe mine să mă vopsești frumos...

— Ori fiindcă ți-e botul gros, de aceea ești tu mai îndrăzneț? Cum vrei să te boesc?

— Cu vopsea din oala cea mare.

— Cu roșu? fie.

Și odată îl roși, de sus până jos, de par'că era jăratec.

Cine mai vrea?... Tu, cu ciocul ca foarfecile.

Și Forfecuța se împurpură.

Dar Pescărușul de colo:

— Mie, tată, îmi trebuie și roșu și albastru.

— Ce spui, bondocule?

— Așa, că pe spate mi se oglindește cerul senin, iar pe pânțece chipul ce'ți tremură în ape, când apui...

— Vorbești frumos, dă-te încoa...

Și soarele îl roși pe dedesupt, și-l albăstri pe deasupra. Din roșul, care se împuținase, avu parte, de o pată pe gușă, Cinteza, iar picioarele stârcului și ale berzei se rumeniră și ele; ghionoaei, ca să-i facă festa, îi turnă soarele pe vârful capului un fes.

Dar când s'au îmbulzit păsările din țările veșnic calde, să fi văzut ce muncă pe zugrav! Papagali de tot soiul, băgați pedeantregul în oale, de unde eșiau vârstați cași câmpiile

pământului și ale cerului, păsări-muște pe care le împestrița cu multă migală, și mulțime de sburătoare minunate, ce se arată numai în vise.

Se mai înfruptară gaița și pițigoiul cu ceva albastru, iar ghionioia cea micșoară cu nițel verde.

Soarele n'ar fi prididit, fără ajutorul celor trei slujitori. Murgilă învineți pe Cioară, Zorilă îmbracă pe Grangure cu o mantie de aur, de mi se plimba Grangurul, de colo colo, mândru ca un crai de poveste.

Care cum își primia vopseaua, flutura din aripi, făcea trei închinăciuni din cioc, și p'aciți-e sborul spre pământ.

Un corb, care dela început nu contenise din croncăneală, odată fâlf! din aripi, și țipă îndârjit:

— Dar cu mine cum rămâne. Mult o s'aștept? Mi s'a făcut de ducă... Hai grăbiți-vă...

— Ho, drace împelițat... Unde te trezești? Cu cine vorbești?

— Cu cine? Cu tine, de!

— Auzi neobrăzatul! Așa grăești tu cu taică-tău? Murgilă, ia-l de un picior, și svâr-lă-mi-l în rărunchii pământului, drept în vizuina lui Scaraoțchi Nespălatul să mi ți-l cătrănească frumos...

— Cronc! Cronc! iertare...

Dar Murgilă îl însfăcase, și când îi făcu vânt, și pieri pasărea cobe.

Mierla dete a șuera a mirare. Nu-i a fost deabună, că Soarele, supărat cum era, o apucă de coadă și o băgă afund în oala cu vânăt; dar ce vânăt mai era acela, că eși merla neagră, neagră, numai ciocul îi scăpă galben.

— Na. să mai flueri fără rușine, în fața mea...

Încă trei păsări își așteptau rândul: o lebădă, o porumbiță și o ciocârlie.

— Dar cu voi ce este? Cu ce să vă vop-sesc? S'au golit toate vasele...

Lebăda și porumbița nu ziseră nici pis și sburără cât colo, pierzându-se în nori. Și de atunci au rămas aceste păsări albe.

Iar ciocârlia țurluia...

— Tu?

Eu, luminate părinte, sunt fata gliei, și de aceia nu mă vezi albă; sunt sură și sură voi să fiu mereu.

— Vedem noi de ea, stăpâne, ziseră, într'un glas, Zorilă și Mezilă.

— Eu, adause Zorilă, o rumenesc, când se fanalță până în ținuturile vântului turbat.

— Eu, o auresc, grăi Mezilă, când tu, stăpâne, stai în crucile văzduhului și ea, în toiul zăpușelei, țurluește vesel, la două sulii numai dela pământ.

— Bine, vezi-ți de treabă, fata mea.

Plecă și ciocârlia.

— Ei băeți, muncirăm din greu, pe ziua de astăzi...

Să vopsești tot neamul păsăresc nu e glumă. Acum, ia strângeți oalele și urcioarele, eu trebuie s'o pornesc pe cer, am întârziat rău....

Nu sfârșește bine soarele vorba asta și și iată că se înfățișează o păsărică.

— Dar tu, de unde răsăriși?

— Eu, tată.. răspunse păsăreaua, plecând ciocul în jos, cu sfieală.

— Da, tu.

— Am venit și eu....

— Apoi, acum se vine, la spartul târgului?
Hai, lipsește de aici....

Dar păsărica se uită cu jind la ulceleșe, apoi privi la slujitori, și atâta rugămintă era în ochii ei..

— Stăpâne șopti Mezilă, poate nu e de vină, cine știe ce i s'o fi întâmplat, șaraca!

Soarelui îi era drag Mezilă și îi răspunse, potolit:

— Așa zici tu, flăcăule? Uite, îți ascult apărarea, stiglete fără de rost, ce-mi ești..

— Tată, când am aflat că trebuie să venim la tine, eu eram pe niște scai, gustam din sămânța lor, să-mi astâmpăr foamea. Am vrut pe dată să-mi iau sborul, dar n'a fost chip, zău așa.. mă încurcasem prin desişul de scaeți. Cât m'am svârcolit! D'abia într'un târziu am putut scăpa...

— Spui adevărul?

— Pe glasul meu ți-o jur!

— Ia uitați-vă, băeți, în fundul vaselor, mai e ceva boia?

— Nici cât negru subt unghie, stăpâne.

— Ce e de făcut? Dați-mi pensulele. Apropie-te, stiglete.

Pe fiecare pensulă sta câte o fărâmiță de vopsea, mai uscată, mai spălăcită, mai întunecată.

Soarele mângâia scaerul cu vârful pensulelor: ici pete, colea dungă, dincoace chenare...

— Gata! Du-te cu Dumnezeu, băete.

S'a dus stigletele și d'atunci a rămas așa vărsat și cu împestrițături, par'că s'ar fi scăldat într'un curcubeu.

STURZUL FĂLOS

STURZUL FĂLOS

(după o legendă populară)

Trecuse urâcioasele Babe din Martie și cea dintâi zi a sturzului luase ființă. Era călduț, ca sub aripă de pasăre; ușor atinsă de razele soarelui, zăpada se topiă, se topiă. Primăvara o pornise pe drum de întoarcere.

Dumnezeu zâmbitor colo sus, sus, tăiniă cu sfântul Petre:

— Petre, ce zici, n'ar fi bine să ne coborîm pe pământ într'o plimbare? Uite, ce vreme frumoasă!

— Cred și eu, Doamne, că e frumoasă, dacă zâmbești!

— Hai să mergem...

Nimeresc mai întâi într'o pădure bătrână,

în care fagii, stâlpi ai cerului, întind crăci goale. Trec printr'o rariște, unde o boare adie, mângâind sfintele obraze cu mirezme dela o salce-moale încărcată cu mâțișori păroși, proaspăt eșiți la iveală. Dintr'o plută înnaltă, răsărită în mijlocul poenii, pică, încetinel, un cântec potolit...

— Parc'ar zice oarecine din caval, șoptește sft. Petre, și, făcându-și din palmă streășină ochilor, caută spre creștetul copacului; colo drept în vârf, stă o pasăre cam măricică la trup, cu aripi cafenii și pânțece griv.

— E sturzul cel mare, cocoșarul... S'a întors din străinătate și horește a primăvară. Ei, sturzule, drăguțule, bună ziua...

Pasărea, apleacă ciocul alene și răspunde scurt:

— Fit! Fit!

— Ia spune-ne și nouă, cum ai petrecut pe acolo, prin depărtările de unde ai venit?

— N'am vreme... Gherghinul e gata să înflorească, vine primăvara, vine, primăvara pleacă în goană, fiindcă eu fac vara:

Azi mă'nsor eu,

Mâine un frate al meu.

Vedeți-vă de drum... Eu fac vara.

Sturzul fâlfâie odată din aripi, ridică ciocul spre cer și ia, din nou, firul cântecului. Nu vrea să știe de cei doi trecători.

-- Face vara, auzi! Cine, el sau eu?

— Toată pasărea pe limba ei piere... Lasă, Doamne, cocoșarul la păcatele lui!

II.

Dumnezeu bun, bun, dar tot s'a cam încruntat.

Și deodată soarele se îmbrobodește cu nori negri, și un vânt cumplit prinde a vâjâi prin arbori, aplecându-i ca pe niște spice de grâu. Ce urgie!

O pânză de întunerec adânc se lasă peste întreaga fire.

Sturzul mai îngână: eu fac vara, eu fac vara!

Ține o clipă pe craca din vârful plutei și deodată se pomenește la rădăcina copacului.

Trupu-i, îndurerat de izbitură, zace stârcit la pământ, ca un pui de bodaproste. Cântărețul, adinerori țanțoș, piue acum tânguitor și gândește; ce o mai fi și asta, Doamne sfinte?

Dar vârtejul de vânturi s'a domolit și fulgi de zăpadă cad valmeș, mai întâi, apoi în rânduri drepte, strânse, oaste nesfârșită. Se așterne puf înghețat peste puful căldicel al cocoșarului; degeaba dă pasărea dintr'o aripă și dintr'alta și se scutură...

În faptul nopții se lasă un ger nemiluit; sturzului îi încremenește limbuța în cioc, ghiarele înțepenesc, ochii lui se turbură, frigul îl taie rău la inimă; unde e vara, unde foirea gângăniilor în ierburi, unde cuibul tainic, adăpost de dragoste, unde dărnicia spicelor pline din ogoare și a roadelor gustoase ale copacilor...

III.

Dumnezeu și cu tovarășul său se întorceau de dimineată prin locurile călcate în ajun. Sosind sub pluta înaltă din luminișul făgetului, sf. Petre caută cu privirea în sus:

— Ia să vedem ce s'a făcut sturzul lăudăros de ieri?

Sfântul deschide ochi mari, apoi cercetează printre gene, însă nimic nu se arată.

— O fi plecat după de-ale mâncărei?

Dar iată că, în scorbura unei tulpini putregăioase, zăresc un ghem cafeniu.

— N'o fi sturzul cu pricina, Petre?

— Mi se pare că este chiar el... Dar nu mișcă de loc.

Sfântul se apropie, ia în mână ghemul.

— ①! sârmanul e mai mai înghețat... Deabia îi mai tâcâe inimioara.

— Dar ce e cu tine, prichindelule?

Sturzul, puțin înviorat la căldura mânei sfinte, deschide un ochiu turbure, cearcă să destindă o aripă, dar cade mototol în podul palmei, gemând:

Of! Astăzi mor eu,

Mâine-un frate al meu!

— Parcă te lăudai că tu faci vara? întrebă, răutăcios, Petre.

— Lasă-l săracul, nu-l mai judeca... Și de a căzut în păcatul trufiei, mult a pățimit...

Nu apucă Atotștiutorul să sfârșească vorba, și deodată gerul piere: din ramuri geruite cad picuri, apele se pornesc, cerul se luminează vesel.

E cald, e frumos, e bine, vine primăvara, vine. Viață nouă, viață nouă!

Sturzul, dintr'o opintire, sboară de pe mâna lui Petre și se așează pe o ramură joasă. S'a deșteptat d'abinelea: își ascute ciocul pe un petec de scoarță, se ciugulește sub aripi, dă lustru penelor, și ciripă, ciripă de zor.

Făptură trufașă a fost pedepsită, dar mila Domnului n'are margini și, din comăra sa de bunătate, El a luat o mână de veselie și a risipit-o pe pământ.

MINUNEAU

MINUNEAUA

— Așa, mai spune, bunicuțo, că frumos spui....

Băețelul olog așezat într'un cărucior, sub frunzarul unei sălcii pletoase, ascultă, cu ochii sticliți, poveștile mamei mari.

— Spui, maică, spui.

— Și zi, balaurul era fioros?

— Fioros! Avea șapte capete și șapte limbi de foc, da' i le a retezat, unul câte unul, Făt-frumos, cu paloșul lui tăios...

— Era voinic Făt-frumos... Și a luat-o pe Ileana Cosinzeana?

— A luat-o, vezi bine! Ce mai pereche! El, viteazul vitejilor, ea, frumoasă de pică.

— Frumoasă de pică... Da' Prăslea... era deștept?

— Isteț, maică, isteț, de s'au speriat cei mai iscusiți cărturari și vraci de istețimea lui...

— Dar scorpia mânca șapte poștii dintr'o săritură?

— He, hei! Le da gata pe nerăsuflăte și apoi mai mânca alte șaptesprezece.

— Voinic... Frumoasă... Deștept... Șaptesprezece poștii... numai eu stau înțepenit în cărucior....

— Tu ești puiul bunichii...

Și bătrâna sărută, cu duioșie, obrăjorii.

Un tremurat de fluer; o grindină de sunete subțirile cade peste băețel.

— Sst! bunicuțo... Ce drăguț cântă! Sst!

Copilul ridică ochii spre creștetul sălciei. O presură galbenă s'a așezat pe o ramură, sus, și-și zice viersul.

— Că nu-s și eu o păsărică... Cum aș cânta și aș sbura...

— Lasă, odorule, că te'i face tu bine și o să sbori sborul gândului și o să cânti cântarea Minuniceii...

— Ce este Minunica, mam'mare?

— Cum, nu știi? E pasărea măieastră, împărțitoare de vise.

— E frumoasă?

— Minuneaua e mare cât un fluturaș, are cioc de fildeș, împrejurul gâtului o brățară ruginie, pe aripioarele ei stă seninul cerului. Și are un viers dulce, dulce, de să pice stelele, auzindu-l.

— Tu ai văzut-o?

— Nici măcar n'am zărit-o. Ți povestesc, puiule, ce mi-a povestit și mie mama. Ei, Minuneaua nu se arată așa, cu una, cu două, la fitecine... Va să fii bun de tot la Dumnezeu.

— Bunicuțo, mi-e somn...

Bătrâna se apropie de băețaș, îi netezește pletele, și, potrivindu-i perna sub cap, îi sărută ochisorii, apoi se depărtează pituliș.

Copilul a închis ochii, e ostenit de atâta vorbă.

Dar stol de gânduri mrejește în juru-i. Cum ar vrea să cunoască pe Minunica, să se împrietenească cu ea... Minuneaua... ca un juvaer... cu viers așa de duios...

Uite... uite... un ghem viu s'a așezat pe ulubele căruciorului; e o pasărea, cât un fluturaș; cioc de fildeș, seninul cerului pe aripioare... Ea este, *minuneaua*.

Deschide ciocul, gușa îi tremură, limbuța-i se leagănă...

Cântă o clipă... Copilului i se pare că o mână catifelată îi desmiardă obrajii.

— Minunico, tu ești? întreabă el sfios.

— Eu, băețaș.

— Minunico, ia-mă cu tine.

— Dar eu mă duc acum departe, departe, tocmai la cetatea păsărilor...

— Ia-mă în cârcă, Minunică, că m'oi face ușurel, ușurel de tot.

— Hai, încalecă.

Copilului îi trece un fior prin oase; deodată se înzdrăveneste, se scoală din cărucior, și hop! deaîncălare pe pasărea.

Minuneaua și-a luat sborul drept în sus. Întâlnesc vrăbii vorbărețe, despică stoluri de grauri, serpuiesc printre săgețile rândunicilor. Acum sunt în ținutul zânelor vântoase, care

doboară la pământ vietățile ce îndrăsnesc să se avânte așa de sus. Dar Minuneaua e nădrăvană și puțin îi pasă. Sboară tot spre țările cerului. Spintecă aerul, îl foarfecă, plutește.

Iată, printre rețeaua norilor, se zărește niște ziduri.

— Acolo e, Minunico?

— Acolo, puiule.

Incă o săgetătură și pasărea măeastră, cu călărețul ei, intră subț poarta cetății păsărilor.

Ce de lume păsărească mișună de colo, colo...

— Dar ce atâta aripărie?

— Astăzi e zi de bâlciu. Au venit cu toatele, să facă cumpărături. Hai și noi în piața mare...

Aci lume peste lume păsărească. Vânzătorii, niște omuleți, numai de o schioapă, cu cioc în loc de nas, fac larmă mare, strigând marfa lor:

— Hai la ouă, oușoare.

Pentru a privighetoare!

Adică ouă de furnici, după care se înnebunesc privighetorile.

Hai la moțuri, cucuete.

Bune, bune pentru fete!

Cu negustorul acesta se tocmește o ciocârlianiță bătrână, căreia i s'a cam turtit moțul și are nevoie de unul nou.

Dar nu se ajung de loc din preț...

Mai departe un spițer vinde, în niște borcănase, alifii pentru netezit penele. Este năpădit de cucoane păsări care se ciorovăesc grozav.

O sumă de ciocârlii înconjură pe un vânzător de oglinjioare. Il zăpăcesc de tot pe bietul omuleț pe când se fandosește, nevoie mare, ciocârliile, privind-se în oglinzi.

— Minunico, zice băețașul, rău mi s'a făcut foame...

— Să te duc la birt, puiule.

La galantarul birtului stau înșirate farfuriuțe multe, pline de feluri gustoase: iahnie de omizi, tocană de greeri, ostropel de pui de cărăbuși, anghemaht de coropișniță, strudel de

scorușe, tortă de muște și câte aloa toate bunătăți.

La o parte o ghionoaie soarbe, cu multă mulțumire, dintr'o supă de cari de fag. Copilul gustă numai din strudelul de scorușe, că felurile cealalte nu prea îi sunt pe plac.

— Minunico, m'am înecat...

— Hai la cârciumă.

Cârciumarul n'are decât un fel de băutură: rachiu de rouă. Băețașul se răcorește cu rachiu acestă care are gust mai mult de apă.

-- Acum că m'am ospătat, să ne mai plimbăm prin târg, Minunico.

Se opresc în fața prăvăliei boiangiului. Omulețul se află în treabă: pune o pată albastră pe penele unei gaiți; un ucenic dă cu verde proaspăt pe spinarea unui scatiu.

— Ce mai gust fistichiu să te înverzești, strigă un grangure îngâmfat, care strălucește de aurul în care este înmuiat.

Alătura băeatul unui bărbier tot învârtește un fier de răsucit mustățile.

— Da unde ți-s mușterii?

— Aștept o coană dropie, să-i bărbieresc mustățile.

— O dropie, zice măeăstra. O s'o cam aștepți, băete, până la Paștele cailor. Ce crezi, că se poate sui o dropie până în slava cerului?

Bărbierul își freacă mâinile cu mulțumire. A făcut dever bun; vânzând scump o coadă în furculiță unei rândunici și o coadă în chip de lingură unei coțofene bătrioare.

Lângă el stă o pasăre care se tânguește

— Ce atâta jale pe aripata aceasta?

— N'o cunoști? Este prepelița. N'are coadă, săraca!

— Să-și cumpere dela bărbier.

-- Ehe, a vrut să cumpere cât de scump, dar ce să-i faci dacă nu e niciuna s'o prindă? De! Fiecare cu portul ei. Uite ciocârlia de colo, ce frumos îi șade cu pintenii ce și-a potrivit la picioare...

Iată și «Marele Magazin central de consum de manufactură și mărunțișuri».

— Dar aici?

— Aici se vinde tot ce trebuie la clădirea și mobilarea unui cuib.

Ce de lucruri de tot soiul. Fire de iarbă, mătase de porumb, smicèle de salcie, bucățele de trestie și de papură, lână, puf, pene, petale de flori și câte alea toate.

— Vrei să-ți faci și tu un cuib, băețas?

— Cuibul meu nu e de pasăre aripată, răspunde suspinând copilul.

— Aș dori să te dăruiesc cu ceva, că mi-ești drag. Hai, să mai colindăm prin bâlciu, doar vom găsi vreun lucru pe plăcu-ți.

— Minunico, minunico, numai cu ajutorul tău aș putea să-mi văd visul cu ochii.

— Spune, puiule, ce dor te a încins... Ce să-ți dau ca să fii mulțumit?

— Aripă, Minunico, aripă.

— Să cercetăm colo, în *palatul aripilor*.

În palat fâlfâie mii și mii de aripă. Vânzătorul, un moș, cu ochelari cât niște talgere pe vârful ciocului, ia din toate și le înfățișează copilului. Aripă negre de rândunică, cafenii

de pitulice, albastre de pescăruș, scurte de vrabie, lungi de cuc și câte și câte...

Vai! în deșert le încearcă pe toate, niciuna nu i se potrivește.

— Minunico, mi-ar trebui aripile tale!

Dragăstos Minuneaua își apleacă spinarea spre băeat; dar în clipa aceasta deodată despică aerul nenumărate țipete de groază. Ce să vezi? Un nor de vulturi uriași plutește pe deasupra cetății păsărilor. Dușmanii, dușmanii se coboară!

— Iute, iute, săi în cărca mea, copile, să fugim de aci, că ne răpun hrăpitoarele și pe noi.

Prea târziu! Un vultur din cei pleșuvi, s'a repezit la băeat, și, dintr'o puternică lovitură de aripă, îl asvârlă în văzduh, și cade și cade copilul, căci aripi nu are...

.....
S'a deșteptat din vis. E tot în căruciorul lui. Bunica îl mângâie.

— Unde sunt aripile, bunicuță?

— Care aripi, măiculiță?

— Aripile Minunichii.....

.....
Mulți ani în urmă copilul olog s'a făcut un poet mare al neamului său. Și când făurește versurile sale măestrite își amintește visul cu Minunica și gândește:

Aripile omului sunt cele mai frumoase:
aripile închipuirii.

POVESTEA PRIVIGHETORII

POVESTEA PRIVIGHETORII

(după o legendă populară)

Dela o vreme, nimeni nu mai intra în voia împăratului, a ciocârlanului cel schiop, care domnia peste neamul ciocârlănesc. Zorile nu-i erau zori, nici soarele soare. Bea în silă, iar de mâncat cu poftă, nici vorbă...

Și doar fusese în tinerețe ciocârlan voinic și viteaz, isteț și de ispravă. Răpusesese pe Buhuhù! împărăteasa bufnițelor, cea cu ochii cât talgerul și nasul puțin, și așa scăpase împărăția lui deurgia hrăpitoarelor noptatice.

Apoi plecase la război împotriva craiului Sgriptorilor, cel mai aprig dușman al ciocârlanilor, care-și ascuția vederea privind drept la soare.

Ciocârlanul îl doborâse pe sgriptor la luptă dreaptă, dar, frângându-și piciorul, rămăsese schiop.

De atunci, nimeni nu mai îndrăsni să-i stea de pricină....

Împăratul ciocârlanilor putu să-și stăpânească țara în tihnă. Se așeză temeinic în scaunul lui împărătesc și puse toate treburile la cale și în bună rânduială.

Eșia dreptatea pe toate potecile și adevărul sta la fiecă răspântie. Supușii ciocârlani erau foarte mulțumiți și se rugau lui Dumnezeu să-l ție pe stăpânul lor în sănătate deplină și viață fără sfârșit.

Dar se vede că de multă hârșială împăratul îmbătrânise înainte de vreme. Ș'apoi se prăpădise împărăteasa, fără să-l dăruască cu un copil.

Trist era palatul ciocârlanului împărat! Când intrai, te lua cu frig la măduva oaselor, de atâta tăcere și mâhniciune...

* * *

În ziua aceea, stă împăratul, ca de obicei, mut și posomorât, bătut de gânduri negre,

— Impărate luminate, ce atâta jale în sufletul tău? șopti unul din credincioșii lui.

— Hei! Căci nu mi-a dat Cel-de-sus o ciocârlăniță, s'o joc pe genunchi și să-i ascult, cu drag, ciripitul!

— De ar fi vorba numai de ciripit, poate că aș găsi eu leac la mâhnirea stăpânului nostru, zise un curtean.

— Ce? Ce? întrebare stăruitor cei dimprejur.

— Stăpânului nostru i-ar trebui să-și înviioreze trupul și sufletul cu cântec de pasăre străină.

— Și adică cum?

— Uite cum: să aducem aci tot felul de păsări, care să cânte frumos.

— Da! Da! Așa! strigară, într'un glas, toți curtenii.

Dar împăratul sta în jeț, tot ca mugurul brumat.

* * *

De a doua zi pristăvii împărătești străbătură păduri și codri: o pădure închiriată mierlelor,

un codru subt stăpânire de ghionoi, un zăvoi locuit numai de pitulici, și alte multe ținuturi.

Pretutindeni ei trâmbițară voința stăpânirei: să se înfățișeze la curte care i-o fi vrerea din aripatele cântărețe, să se iee la întrecere la cântec, și aceea va fi mulțumită cu daruri neprețuite, la cântecul căreia va răsări soarele în chipul feței înnaltului și milostivului împărat.

* * *

În ziua hotărâtă, trei pasări urcau, săltând, scările palatului.

Grangurul pășia înainte, cu semeție, bogat îmbrăcat într'o haină aurie sclipitoare; după el, *mierla* cu rostul galben, purtând o giubea lungă, neagră, lustruită; mult îndărăt umbla sfiicios o păsăruică sărăcăcios îmbrăcată cu o rochiță cafenie.

— Numai atâtea sunteți? întrebă mirat portarul.

— Păi, zise *grangurul* fudul, dintre toate vietățile pământești numai eu știu cânta frumos.

Dar mierla, de colo:

— Nu-l asculta pe dumnealui, boerule portar, că se laudă.

Eu sânt cântăreață vestită.

— Dar tu, fetiço, ce cauți pe aici, întrebă portarul pe privighetoare, care sta umilită mai în urmă.

— Eu? Eu? d'abia putu îngâna păsărica.

— Dacă ai venit să-ți încerci norocul la cântec, ai fi putut să te îmbraci mai cuviincios, că de! cine se arată slăvitului nostru împărat trebuie să se gătească cu ce are mai frumos. Insfârșit, intrați și să vă ajute Dumnezeu!

* * *

Sala tronului sclipia de mii și mii lumini. Tot alaiul împărătesc înconjura pe stăpânul cu inima cernită.

Grangurul îngâmfat nu se sperie de loc de atâta măreție, ci merse până în dreptul tronului, de par'că ar fi fost la el acasă, pe furca plopului din luncă.

Curtenii se mirau de așa mândrețe de port.

— Dacă i-o fi cântecul pe potriva îmbrăcămînții, l-a bătut norocul șopteau dâșii.

La un semn al marelui Postelnic, grangurul începu să cânte:

— Chivo! Chivo!

Vai, ce sărăcie de cântec...

— Chivo! Chivo!

-- Dar ce are, de tot chiamă pe Chiva?

— O fi soția lui?

— Dar altceva nu știi să zici? mormăi împăratul posomorât.

— Chivo!

Impăratul se încruntă urât de tot. Un copil de casă, care era la spatele jețului împărătesc, deodată se repezi la grangur, îl înhăță de un picior și-l svârli pe fereastră.

— Du-te, poleitule, de mai ciugulește ciresi...

Toată adunarea râse cu poftă. Impăratul se descruntă, ba făcu semn slujitorului tânăr să se apropie, îl mângâie pe cap și-i dete un bobârnac pe cioc.

Veni și rândul mierlei.

Mai cuviincioasă decât grangurul, mierla

se închină în fața împăratului și apoi începu să cânte.

Dar ce fel de cântec? Fluerătură. Flueră mierla dea prăpădenie! Flueră săltăreț, par'că ar povesti snoave hazlii; flueră susurător, cașicum ar tăini la urechia Stăpânului; flueră ascuțit, de ai zice că chiamă iscoade ascunse.

Împăratul a eșit din nepăsare-i: ascultă cu cu băgare de seamă. Când mierla a tăcut, li se pare curtenilor că un zâmbet prinde a înflori în ochii milostivului.

— Mierlo, mierlo, tu ești dibace fluerătoare. Am să te pun în capul mesei și să-te răsplătesc, cum cu gândul n'ai gândit.

Dar, rotindu-și privirea prin sală, zărește, cam după o ușă, privighetoarea stând sperioasă.

— Tu fetiço? Cine ești? Slujitoarea mierlei? Ai ascultat și tu viersul stăpânei tale?

Dar portarul:

— Luminăția tă, fetiță asta nu este în slujba mierlei, ci a venit și ea, ca celelalte pasări, să cânte în fața ta.

— Aşa de mititică şi prizărită? Ce poate eşi din guşa ei?

— Stăpâne îndurător!.. Îngână privighetoarea.

— Ei, hai cântă; te ascultăm.

Pasărea ridică ciocul şi începe.

Mai întâi par'că tremură uşor picuri de apă din izvorul ascuns în inima pădurii; prin ramurile arborilor codrului străbate un fior, mustul fierbe, muguri se despică: veselie! veselie!

Mirezmele mărgăritarelor învăluie sala. Primăvara a sosit.

Ochii împăratului lucesc.

Cântarea se face desmierdată: vorbe mângâioase, vorbe pătimăşe: e dogorul dragostei, dragoste de soţioară.

Împăratul a închis ochii; visează vise line....

Cântecul se face legănător: privighetoriţa şade în cuib; basme vrăjite se desfac din picurişul soţiorului, Dormi, dormi, puicuţo Dormi, iubito!

Dar iată sunete ca săgeți repezite, care se încrucișează și se izbesc: îndemnuri, dojeni, chemări: au eșit puii din cuib, sburătăcesc stângaci, iar părinții îi înconjură și-i îmbărbătează.

Împăratul a deschis ochii; i-a răsărit soarele pe față..

Acum pasărica suspină: gingașe amăgiri, făgăduințele verii!

Privighetoarea cântă doina toamnei, freamătul frunzelor căzând la pământ, vuetul vântului, gemătul pădurei.

Încă un suspin, suspin adânc al împăratului, care și-a lăsat capul pe piept..

Dar pasărea a fâlfâit odată din aripi și, dând un țipăt jalnic, a sburat pe fereastră.

Curtenii se apropie de Stăpânul lor; în zadar așteaptă o vorbă dela dânsul... Sufletul și l-a dat privighetorii, care spintecă săgețiș văzduhul și se avântă spre țăriile senine...

CINTEZARUL

CINTEZARUL

Eram într'o vară trecută în satul Bușteni, la poalele Bucegilor.

Luasem odae cu chirie la un țăran bătrân, Ghiță Șupeală.

Moș Ghiță, care pretindea că se născuse în anul Zaveriei și văzuse, trecând prin valea Prahovei, Cazaci de Don și «grenadiri și olani austriacești», când cu răscoala Ungurilor, prin anul 1848, era guraliv și hazliu. Ii plăcea să se întindă la vorbă, chiar și nepoftit. Așa odată, când băgase de seamă că mă uitam, cu stăruință, la niște vrăbii de câmp, care se adunase, fără nici o sfială, în fața pridvorului, de unde aruncasem fărămituri de pâine:

— Alea nu-s bune de nimic, domnule, îmi zise bătrânul, cu hotărâre în glas.

— Știu... da, chiar sunt cam stricăcioase, spun unii. Dar mi-s dragi păsărelele — măcar și vrăbii — și adesea privesc la ele.

— Iți plac păsările? E un om aci, un cumătru al meu, care crește vietăți d'astea cu două piciorușe, câte nici prin vis n'ai visat.

— Poate păsări de curte?

— Are și de curte, că sunt de folos: ouă, friptură...

Da' cumătrul crește mai mult de cele care, vorba aia, aduc în aripi primăvara, sboară din copac în copac ciripind, și toamna se fac nevăzute. Le prinde cu tot felul de meșteșuguri drăcești, și le ține într'o colivie mare cât o odae; de aceia l'au și poreclit oamenii

Păsărarul.

— Ce face cu ele?

— Mai nimica. Le învață să cânte frumos.

— Și învârtește vreun negoț cu ele?

— Ași! Din Joi în Paște vinde două, trei, la Brașov.

Mai mult le ține...

— Și cum zici că îl chiamă pe cumătrul d-tale?

— Moș *Penciu Tilincaru*.

— Penciu? Neam de Bulgar?

— Da'de unde, domnule... E Rumân, creștin, se închină ca și mine, sărută mâna popei... A venit de dincolo și, fiindcă vorbește limbi străine, zice unii c'ar fi Neamț... Da' el zice că nu e Neamț...

Da' nici țaran nu este; om cu carte, vorbește ca domnii dela oraș.

— Bine, dar numele de *Tilincarul*?

— Cine să-i dea de rost? O fi făcut tat'său tilingi.

— Știi ce, moș Ghiță, du-mă la *Tilincarul*, să-l cunosc și eu.

— Să te duc.

Cotim în Valea Cerbului. De departe, se vede, pe un tapșan, o căsuță albă, în mijlocul unei grădini înconjurată cu gard de nuele și de brazi rotunjiți.

— Colo, în *poiana cu anini*, e casa păsărarului, mă lămurește moș Ghiță.

Ne apropiem, deschidem porțița. Un om, într'o bluză albastră, încolăcește niște mazăre

pe după araci. La scârțâitul porțiței, ridică privirea și se îndreaptă spre noi.

— Vere Penciule, cu sănătate!

— Voe bună, Ghiță.

— Uite, ți-am adus un domn din București, cică vrea să te cunoască.

Păsărarul e mic și îndesat la trup; plete albe, ochi albaștri, obraji rumeni. Un nas foarte ciudat: lung, lung și ascuțit, par'că ar fi un cioc de pasăre.

N'am de lucru? Ii întind mâna și-i zic:

— Guten Tag, Herr Penciu.

Bătrânul își încrucisează brațele la spate și se uită urât la mine.

— Domnul nu știe românește?

— Ba știu, dar am crezut că vorbindu-ți nemțește îți fac plăcere.

— Apoi, dragă domnule, eu nu sunt Neamț.

— I-am spus, cumetre, nu te supăra, întreprupe Ghiță, împăciuitor.

— Mai înainte de toate, eu sunt *Buștenean*, cuvântează păsărarul; al doilea, am sânge

curat francez în vine și sunt *Thüringian*, fiindcă m'am născut în Thuringia.

Thüringian? A! ghicesc numele de Tilincarul. Dar nu înțeleg întreita ipostază: *Buștenean-Francez-Thüringian*.

Il văd supărăcios, m'a luat repede, eu să-l iau domol.

— S'il en est ainsi, bien le bonjour, Monsieur Penciu...

— Votre serviteur, Monsieur, îmi răspunde îmblânzit Tilincarul; dar tot mai bine s'o dăm pe românește, Ce vânt te a adus pe la mine?

Ii arăt că sunt doritor de a-i vedea păsăria, fiind foarte iubitor de cântăreți aripați. Privirea i se îndulcește de tot. Mă ia de mână:

— Hai, să-ți arăt...

Ce așezare gospodărească! În dreapta, brazde cu legume de tot soiul, lucrate cu îngrijire, în stânga straturi de flori, printre care undulează covoare roșii de maci.

Trecem printr'o alee de copăcei, scoruși și

sorbi, tocmai împodobiți cu mănunchiuri de flori albe, menite să rodească, spre toamnă, ciorchine de gloanțe roșii.

La un țignal dat de stăpânul locului, se repede la noi, sburând dintr'un pomișor, un corb negru, negru, cât toate zilele de mare.

— Îți prezint pe domnul Jack (pronunță Djek). Zi bună ziua la domnu' mă.

Cu un glas par'că eșit dintr'o pivniță, corbul răspunde:

— Bună!

Stăpânul-său îl trage de coadă și-l întreabă:

— Cum te chiamă pe tine, hoțomane?

— Djeeek!

— Țsta e un tovarăș vechiu, îl am de treizeci de ani în curte... Dar să-ți arăt și alte lighioi în libertate.

Și, făcând cu mâinele pâlnie la gură, strigă:

— Mă, Niculae, măăă!

De după spatele casei, se înfățișează o barză; vine spre noi agale, numărându-și pașii.

— Niculae, ia spune domnului: bine ai venit!

Barza toacă din plisc, cu putere.

— Așa vezi, cum te a învățat taică-tau, murmură păsărarul, și, apucându i ciocul lung cu amândouă mâinile, îl scutură tare.

— Am și un cocor, domnule, dar e bolnăvior, săracul, îl arde la inimă dorul de țări dela miazănoapte; stă trist și sgribulit în magazie.. Dar poftim să vezi cântăreți aripați, cum prea frumos îi numești.

Lipită de locuința bătrânului este o odae, cu un perete îndreptat spre miazăzi, alcătuit, jumătate din geamlâc, jumătate din plasă de sârmă, cu ochiuri mici. Ne aplecăm, ca să putem intra printr'o ușă scundă. Înăuntru, ce de păsări! Toate la fel: Cap cu scufie albastră-cenușie, cioc galben gros îndesat, gușă roșie-cărnă, pânțece alb, penele lungi ale aripelor albe spre vârf; sunt cinteze. Sboară ici și cole, nu s'au speriat de noi. Pe fiecare din umerii stăpânului se așează câte una.

— *Fringilla coelebs*, zic eu, mândru de știința mea; *Pinson*, pe franțuzește, *Fink*, pe nemțește,

— Da, domnule, tocmai așa.

— Dar nu văd pe *Fringilla spinus*!

— Scatiul? E foarte rar, nu-și face vacul pe aci

— Bine, dar *Fringilla montifringilla*, cinteza de iarnă? /

— Pe românește: Oiță, oițoi; nu, domnule, n'am de soiul acesta, că sunt foarte sălbatici și au un cântec urâcios... După cum văd te pricepi la păsări?

— Așa, nițel... Imi place ciripitul lor. De mult mi-am pus în gând să le prind cântecele și să le pun pe note.

Atâta a fost destul; unde a început păsărul meu să se desghete și să vorbească, să vorbească, pe nerăsuflăte; mi-a făcut un adevărat curs de muzică păsărească; despre cântecul cintezoilor avea o tolbă plină de cunoștinți. Pe loc am aflat că un «savant» neamț însemnase nouăsprezece arii deosebite ale cintezoiiului, dându-le câte un nume fiecăreia. Așa:

François Pinson a trăit în vremi în care
simplitatea și curăția sufletească erau podoabe
naturale. Astăzi suntem mai complicați.....

AMINTIRILE CINTEZARULUI

I.

Intr'un an dela mijlocul veacului al XVIII-lea, la desprimăvărat, un flăcău francez plecase din patria sa, pe jos, cu sacul călătorului la spinare, să cutreere lumi nouă, sub ceruri străine.

Băiatul era de fel din târgulețul *Pinsonville*, din Nordul despre Apus al Franței, târguleț locuit de meseriași, a căror plăcere de căpetenie fusese totdeauna să crească cinteze, învățându-le să cânte duios și vesel.

După mult umblet și tot felul de întâmplări prin statele germane, tânărul francez ajunsese în pădurea frumoasă a Thuringiei din marele ducat de Sachsen-Weimar-Eisenach.

Era într'o dimineață de vară. François

Pinson, călătorul, stând să se odihnească la tulpina unui copac, un cintezoii veni de se așază pe o ramură deasupra și începu să cânte

De îndată, François trase cu urechia la flueratul cunoscut și drag. Cum sta așa, cu capul în mâini, perdut, un glas omenesc îl smunci din legănare:

— Ce faci acolo, tinerețe?

În față-i văzu un bărbat, care, după port și vorbă, se arăta a fi vreun nobil german.

— Eu, Seniore? răspuse flăcăul pe franțuzește. Ascult viersul cintezoiiului.

— Ești Francez?

— Da, Seniore.

— Să-ți vorbesc dar în limba ta. Asculți viersul cintezoiiului? Dar ce te poate desfăta pe tine un cântec de pasăre? Ia spune-mi drept: așa, o frigărue de păsărele de acestea te ar mulțumi mai mult decât niște fluerături...

— Ba nu! Cântecele păsărelelor este zâmbetul primăverii și belșugul verii.

— Mă, mă! Tu cuvântezi ca un *Minnesänger*. Ia deslușește-mă: cine ești, de unde

vii și cum de te găsești pe moșiile marelui duce de Sachsen-Weimar-Eisenach, adică pe moșiile mele?

François Pinson povesti. Ducele era un om foarte de treabă, bun la suflet, darnic, și a cărui zile se petreceau în chefuri; cât șapte mânca și bea să stingă pământul. În viața lui nu-și frământase creierul să priceapă rostul lucrurilor lumei aceștia, iar despre farmecele naturii nici habar! I se păru așa de ciudat ca un om în toată firea să fie ademenit de ciripitul unei păsări, încât îl și luă pe François cu dânsul la castel, să-l arate curtenilor, spre a face, cu toții, puțin haz, pe socoteala Francezului.

Dar nu trecu mult timp, și ducele Adalbert prinse o dragoste nebună de păsărelele cântărețe. Dărui cintezarului un loc, îi clădi o căscioară, în care să 'și trăiască traiul, dimpreună cu soția venită și ea din Franța. Prin testament îi lăsă, spre a se bucura, el și toți urmașii lui în tihnă și cu mulțumire, în vecii vecilor, o bucată din codrul Thüirin-

giei; scoborătorilor lui Pinson le era îngăduit să alcătuiască un sat, care să fie scutit de orice biruri, cu o singură îndatorire: pe lângă alte îndeletniciri, acei săteni vor crește cinteze, le vor învăța să cânte frumos și, pe fiecare an, obștia va dărui ducelui un cintezoii cu viers meșteșugit.

Cele trei fete și cei trei băeți, copii ai lui François Pinson, însoțindu-se cu compatrioții din Pinsonville, durară căsnicii, care se înmulțiră și ele. Un cătunaș se înființă, și-și trăi traiul nesupărat, sub părinteasca oblăduire a Ducilor de Sachsen-Weimar-Eisenach, ocrotitori ai acestor «Franzosen» așezați în statul lor.

În anul 1830 cătunul era sătucean de vreo douăzeci de case și se numea *Pinsonbourg*. În acel an m'am născut și eu.

II.

Toate amintirile mele din copilărie sunt împletite cu cântece de păsări. Tata era un renumit cintezar și astfel se înțelege că, de

cum am putut umbla, am început ucenicia cintežăritului. Cea d'întăi a mea însărcinare a fost să culeg buruieni de tot soiul, pentru hrana elevilor aripați. Și, cu chipul acesta, foarte de timpuriu am învățat să cunosc «Traista Ciobanului», plantă, care, în niște punguțe, tăinuește grăunțe gustoase pentru păsări. Știam să deosebesc *Rocoina* cea albă, bună, de cea roșie, otrăvicioasă, și cântam, ca ceilalți băeți de seama mea, cântece asemănătoare cu românescul :

Rocoină, rocoină,
Coadă de găină,
Rocoțel, rocoțel,
Coadă de cățel....

ceeace nu înseamnă nimic, ca mai tot ce îndrugă copiii, din datină.

În toiuł verii, undulau, jur împrejurul casei, vălurele purpurii de maci, ale căror căpăcele, pline de semințe negre, foarte plăcute cinteželor, le strângeam cu îngrijire, spre toamnă; și tot cam la căderea frunzelor mi-era culesul

grăunțelor *Patlaginei*, celei cu frunze mari și rotunde. Iar ciorchinile de boabe roșii-cărămizii ale scorușilor le scuturam pe un covoraș și apoi într'o ladă încăpătoare, unde se păstrau merindele de iarnă ale cintezelor.

La vârsta de opt ani am fost înaintat în grad, încredințându-mi-se culegerea ouălor de furnici, mâncare împărătească pentru cântărețele noastre.

Știam să descoper, cu multă dibăcie, în pădure, mușuroaele cu belșug de ouă. Mă învățase tata meșteșugul: luam mосуoiul cu totul într'un sac, pe care îl goliam pe un drum, la un loc netezit. Bietele furnici mă ajutau chiar ele, cărând ouăle pe niște frunze de nuc așezate lângă casa lor răvășită. Le turnam frumos într'o sită, pe care, la sosirea acasă, o țineam puținel deasupra câtorva cărbuni aprinși, ca să moară puii din ouă. Ajunsesem foarte îndemânatec la treaba aceasta.

În primăvara aceluiaș an, tata mi-a făcut o mare cinste: m'a luat cu dânsul la prinsul cintezelor. Plecam împreună, în faptul zilei,

eu înainte, cu două colivii, din care una cu un cintezoii bun cântăreț, tata în urmă, purtând «copacul», adică o prăjină mlădioasă; de acest «copac» erau legate smicțele de alun închipuind ramuri, purtătoare la vârfuri de așchiuțe unse cu clei. Ajunși în roata de pădure, stăpânire a noastră, înfigeam prăjina drept în mijlocul unei poenițe, alăturând pe jos colivia cu cântăreț, apoi ne pitiam prin vecinătate, pe după un fag sau un stufiș.

Ce clipe desfătate am petrecut, cu pieptul la pământ, pândind păsărelele! Cântecul cintezoiiului prizonier atrăgea tot felul de aripate, și mai cu seamă din neamul lui. Se așezau, care împrejurul coliviei, care pe crăcile copacului și rămâneau cu picioruțele încheite. Sărăcuțele de ele! Ce svârcoliri, să scape..... Alergam cu tata și, descleindu-le, le închideam în cealaltă colivie; de erau femeiuște, mai mult le dam drumul.

Dar venind și vremea cărții, tata mă dete la școala primară a lui *Gaspard*. N'am învățat atunci cine știe ce: cititul, scrisul și

socoteala, că știința lui Gaspard, învățătorul, într'atâta se mărginia. Cât de priceput era însă într'ale cîntezăriei, în «arta cîntezăriei», vorba lui, adică meșteșugul să prinzi, să crești și să înveți cîntezoi la cântec.

Și minunat mai fluera dascălul nostru! «Știința flueratului» — iar o vorbă a lui — era cea mai frumoasă dintre toate științele. În fiecare dimineată aveam ora de fluerat; ne așeza în rânduri, fetele într'o parte, băieții într'alta, și după «explicație» făceam «exerciții». Să ne fi văzut, umflând buzele, cu gurile în O! Fetele, nu prea izbutiau fiind fără stăruință, numai una era foarte sârguitoare, tocmai fata lui Gaspard, o codăniță bălae, cu ochii albaștri ca gințura primăvărată, puțintică la trup, și subțirică, de ți-era teamă să nu se frângă de mijloc.

Ce sunete limpezi eșiau din gurița-i frumos rotunjită! În anul al treilea ajunsese să fluere în triluri, cu înflorituri de tot felul, trecând dela cel mai trăgănat *legato* la *pizzicatele* cele mai săritoare.

Primăvara, lecțiile de fluerat le luam, după prânz, în curtea școalei, sub un stejar bătrân, unde ne cam îngânau vrăbiile obraznice cu *jiv! jiv! Te rel tel tel!*

Eu ascultam, cu drag, povețele Lizei, pe care tatăl său o făcuse monitoare la fluerat. Ba se întâmpla să rămăiu cu domnul învățător și cu d-ra Lisbeth, și după ce plecau toți camarazii și camaradele, când Gaspard se apuca de lucrul coliviilor.

Bătrânul dascăl zicea așa, că închipuise meșteșugul acesta, ca să poată pune și ceva unt pe pâinea neagră ce mânca după urma școalei. Ghicesc acum că nu câștiga mult cu coliviile lui, treaba fiind migăloasă și plătită calicește de cintezații satului. Dar pe atunci nu-mi încuream gândurile cu socoteli de acestea; un lucru mi-amintesc, și atâta, că mi-era drag să stau alături de Lizica și de tatăl său, pe când amândoi lucrau la cuscile păsărilor.

Ca unelte: un strunguleț, cuțitase, pile, iar materialul: șipci și scândurele. În vreme ce

maistărul despica, cioplia, rotunția, strungia bețișoare și grătiuțe, poveștile lui hazlii se înșirau înainte-ne, ca niște fete frumoase, răsătoare. Și atunci culegeam din ochi zâmbetele Lizicăi, iar veselia oglindită în privirea ei se făcea surâs la colțul buzelor mele. Uneori, bătrânul se opria din povestire, semn că isprăvisse o colivie. Se uita, cu multă băgare de seamă, să nu-i lipsească ceva; unele erau privite cu drag, și anume cele «artistice», căci și meșteșugul colivieritului era o artă. Mi-amințesc colecția de modele din podul casei lui Gaspard, modele de toate formele și înfățișările: lunguețe, rotunde, cu mai multe colțuri, cu un cat, cu două, cu trei caturi. În clasa celor mari, pe o poliță deosebită, stau coliviile de preț: un turn medieval cu metereze și un chioșc chinezesc, cu acoperișul rășfrânt.

Aveam și eu partea mea de lucru: porțițele și treucele pentru apă eșiau gata din mâinele mele... Și plecam îndeseară cu soarele în inimă, n'aș fi putut spune pentruce...

III.

Astfel treceau zilele mele, între cinteze și Lizica.

Nu cunoșteam alte zări decât acelea ale satului meu și era frumos satul meu! O singură uliță largă, dreaptă, dreaptă, tivită cu garduri de lemn câinesc, pe după care se odihneau căsuțe de lemn și piatră, înecate, vara, în viță sălbatecă și hamei. Fiece casă avea la mijloc o sală mare, în care se întruneau toți ai familiei la mâncare și șezători. Lângă această încăpere, o altă sală cu geamlâcuri late «crescătoria cintezelor». Jur împrejur, grădină de pomi roditori, aducători de venit bunicele, și livele de maci, pentru hrana păsărilor cântătoare.

Cam la mijlocul uliței se deschidea un rotocol: *Piața cea mare*, mărginită de Primărie, o căscioară scundă, de biserică, de vreo trei prăvălioare și de *Palais-aux-chants* (Palatul cântecelor), care, cu tot titlul său pompos, n'avea de loc înfățișare de palat;

mai mult un fel de magazie, cât toate zilele de înaltă și lungă. Trecătorul străin se opria, ținut la vederea tablei de lemn înșurupată în mijlocul fațadei acestei clădiri și pe care era zugrăvit blazonul Pinsonbourgului: o cintează între doi sorbi, iar dedesupt, scris în roșu pe fund alb, cu litere mari cât capul omului:

PORUNCILE CINTEZARULUI

(traduse pe românește)

De vrei cintezar bun să fii
De aste porunci să te ții:
Ca dușman privește pisica,
Dar cată de cruță furnica;
In juru-ți grădină să faci—
Roșită de sorbi și de maci.
Ureche de cârpă să n'ai;
Cu picuri din fluer și nai
Al cintezei viers potrivește,
De sunete dulci îți croește
O lume în farmec de grai
Să-ți pară pământul un rai,

Pământul era într'adevăr un rai în orașul cintezarilor, deși, dela o vreme, locuitorii lui nu mai erau tot o apă, curat Francezi.

Vezi că un cintezar saxon, cu numele de Fink (adică Pinson, Cintezoii), trecător prin satul moșilor mei, îndrăgostindu-se de o fată de ale noastre, o luase de nevestă.

Și așa familiile din Pinsonbourg purtau numele de Pinson sau Fink, și sângele francez se amestecase cu cel german.

Firea deschisă, limpezimea de minte, puterea născocitoare de noutăți, vitejia neînstrunată a coborâtorilor lui Pinson Francezul, s'au îmbinat de minune cu însușirile temeinice ale Finkilor, oameni așezați, cu orânduială, adesea visători, uneori târzii la cugetare, dar totdeauna muncitori cu stăruință și prețuind cinstea mai presus de orice pe lume.

Intr'un cuvânt erau toți oameni prea cumsecade și îngăduitori unii altora.

Și dacă în cursul anului se certau, uneori, era o zi, în care pierrea orice neînțelegere, ca prin minune, și o boare de înfrățire sufla

peste satul nostru, ziua de serbare a Sfintei Treimi, pe la începutul lunii Iunie, când se ținea târgul cel mare al cîntezelor. Târg renumit în Europa întreagă și cunoscut tuturor crescătorilor și amatorilor cîntezari. Lume peste lume în Pinsonbourg, în ziua aceea. Veniau din Pinsonville (Franța), din Aachen și Elberfeld (Germania), din Verviers (Belgia) și din Viena (Austria). «Căpitanul breslei cîntezărești» nu-și mai știa capului, atîta treabă avea. Îmi amintesc că într'un an, în neputința de a găzdui mulțimea de mosafiri, căpitanul chibzuise o tabără cu corturi înjghebate din toată pânza ce s'a aflat în sat. Totdeauna târgurile acestea erau însuflețite.

Desdedimineată serbarea începea cu o «aubade» fluerată de o ceată de flăcăi și fete, în fața palatului cîntărilor; sosiau apoi mosafirii și localnicii, cari, dorind să ia parte la concursul păsărilor cîntărețe, aduceau cînteze în tot felul de colivii. Intrau în palat; aci, un scriitor, cu o pană mare de gâscă la

ureche, trecea într'un catastiv semnele cintezoilor și numele stăpânilor lor.

Concursul începea în ziua următoare și ținea două, trei și patru zile, încercările fiind lungi și de două feluri: de trăinicia cântărețului și de frumusețea cântecului.

Se alcătuia un juriu din căpitanul breslei cintezești a Pinsonbourgului și câte doi delegați din fiecare oraș străin sau societate din afară. Și iată cam cum se petrecea acest «tournoi musical» anunțat în ajun, cu amănunte, prin afișe lipite pe zidurile satului.

Juriul și publicul se așează pe bănci în Palatul Cântecelor. Un gornist vestește, la ușa salei, începerea concursului.

Doi câte doi, potrivit unor trageri la sorți, intră stăpânii cintezoilor, care urmează să se ia la întrecere. În mijlocul unei tăceri desăvârșite, cele două colivii, acoperite pe trei laturi, se pun la mică depărtare una de alta și așa ca cintezoii să se vadă, dar, nezărind câtuși de puțin publicul ascultător, să se creadă singuri. Unul din ei își și începe

cântecul, un cântec vesel, vioi, de vitejie și biruință; celălalt îi răspunde pe acelaș glas; cel d'întâiu nu vrea să se lase mai pre jos, și iar trâmbează; primește din nou răspuns și tot așa mai departe.

Ca niște soldați înverșunați, cari, în toiul luptei, aruncă săgeți peste săgeți, tot astfel cei doi cintezoii rivali își aruncă grindină de sunete voinicești. Ce luptă! Ce luptă! Se întâmplă ca unii din ei să repete cântecul, aproape pe nerăsuflăte, de o sută de ori. Aceia erau învingători, dar cădeau ca morți, sărăcuții!

Invingătorii din fiecare perechie se luau apoi la luptă între ei, până rămânea unul, care, mai trainic, cânta încă, pe când ceilalți amuțise cu totul.

Acesta era dus în triumf în piața mare, iar stăpânul lui primia răsplata cuvenită.

Concursul următor, de frumusețe a cântecului, cerea o mai stăruitoare încordare a publicului, și, fiind supus numai și numai

prețuirii juriului, pricinuia adesea certuri furtunoase.

Totul se încheia cu un banchet uriaș: ce mâncare, ce băutură, ce veselie!

Cât de însuflețit apoi târgul, fiecare vânzător laudându-și cintezoii, cu glas tare.... Se cumpăra cintezoii pe prețuri de necrezut... Ah! frumoase zile de sărbătoare, unde sunteți?

IV.

În iarna anului 1850 împlinisem douăzeci de ani.

Intr'o dimineață de Mai a acelui an mă chemă tata în sala cintezelor.

— Dragă François, îmi zise, mulțumesc lui Dumnezeu, că te ai făcut și tu om, dar acum te a sosit ceasul pribegiei....

— Ceasul pribegiei?

— Să te lămuresc: din moși strămoșii noștri așa e datina, ca fiul al doilea la vârsta de douăzeci de ani, părăsind căminul părintesc, să ia toiagul drumețului și să se ducă în

lumea largă; de nu-și găsește partea și norocul, se întoarce, după ce a văzut multe și mărunte, câte bordee atâtea obicei, și a învățat că firul vieții se toarce în deosebite feluri...

Ascultam și-mi vâjâiau urechile...

— Așa, draguțule... Măine, în răvărsatul zorilor, vei pleca. Cine știe dacă n'o să-ți găsești vreun rost bun pe undeva? Ești băiat cu minte și muncitor, ai învățat două meserii, cu care poată s'o scoată cineva la capăt: pomăritul și cintezeria...

Ca într'o ceată vedeam pe mama, pe Liza, pe surioare și stejarul cel uriaș, care îmi ocrotise copilăria. Stam cu capul plecat, copleșit de amare gânduri.

— Ce socotești, băete?

— Dar încotr'o să-mi îndrept pașii, tată?

— Eu cred că spre Viena. Toți cunoscuții mei, care au cutreerat Austria, mi-au povestit minuni despre capitala țării aceștia. Mai întâi de toate știut este că propășesc acolo societăți de amatori cintezari; una la mână. Al doilea, Viena e numai o grădină de pomi roditori.

O să găsești de lucru, fără doar și poate.
Ș'apoi cunoști vorba cântecului:

'S giebt nur a Kaiserstadt

'S giebt nur a Wien...

Vienejii sunt amabili, primitori....

— Fie, tată, cum zici tu, murmurai eu.

Bătrânul îmi acoperi obrazii cu amândouă mâinile, se uită, cu duioșie, țintă în ochii mei și, sărutându-mă pe frunte, adause:

-- Ești un băiat de ispravă... Dar dacă nu izbutești, vei găsi, din nou, în casa noastră, dragoste și ajutor... Acum, dute, fă-ți pregătirile și ia-ți rămas bun de pe la prieteni.

M'am și repezit la școală. Liza tocmai făcea repetiție de fluerat cu copiii. La un semn al meu, mă urmă în grădină.

— Hai subt stejarul nostru, îi zisei; am să-ți spun o vorbă. Proastă veste, Lizico!

Imi tremura glasul...

-- Măine plec și nu știu când mă voi mai întoarce...

Fata se făcu la față albă ca varul și, rezemându-se de trunchiul stejarului, îngâimă:

— Pleci... Unde? Pentruce?...

Ii destăinuii hotărârea tatei.

Plecase privirea la pământ; pe când îi vorbiam, frământa și rupea bucățele, bucățele, un snopșor de iarbă smulsă la rădăcina copacului.

— Un lucru am să te întreb, Cintezico, fiindcă acum suntem între patru ochi: spune-mi, ai lăsa tu casă, tată și mamă și ai veni tu prin țări străine, departe, departe, unde soarele răsare mai de vreme?

Lizica ridică fruntea; pe albastrul de gințură al ochilor ei era așezată o pânză de ceață.

Imi răspunse, cu glas hotărât:

— Oriunde, François.

Atâta ne am zis și ne am înțeles.

Cu inima legănată de simțiri protivnice — plecarea mea: tristețe — dragostea mărturisită a Lizicăi: fericire — dădui raita pe la cunoscuți și prieteni, să le împărtășesc vestea.

Când m'am întors acasă, mama sta într'un colț al bucătăriei, înconjurată de surorile mele jelitoare, și plângea, plângea... Tata o dojenia cu blândețe; luând mâinile mamei, le-am sărutat de multe, de multe ori, și m'am alintat, ca pe vremea când eram băștel cu zulufi aurii...

A doua zi... O! cum îmi amintesc, în cele mai mici amănunte, plecarea mea....

Nu se crăpase bine de ziuă, când au sosit la noi Gaspard însoțit de Lisbeth. Invățătorul mi-a dăruit un caiet, în care, după cum spunea, scrisese o sumă de povețe «spre buna trecere a cintezarului în valea asta a plângerii». Sfaturi morale, proverbe, tratat de cinteزاریe și pomărit, rețete de bucătărie, poezii, reguli de aritmetică, chipuri de a alcătui alifii, culegere de rugăciuni și câte alea toate. O adevărată comoară, unde de multe ori am aflat alinare a sufletului și fel de a mă scăpa din încurcătură. Iar de darul Lizicăi nu m'am despărțit nici un minut, de atunci...

Am și acum, lipită de un inel dela degetul

arătător al stângerii, o medalie cu chipul sfântului *Cristofor*.

— Dragă François, mi-a șoptit dânsa, s'o porți veșnic la un deget. În toate diminețile, când te deștepti, să te uiți la ea și să zici cu evlavie: «Sfinte Cristofor, aibi-mă în paza ta pe ziua de astăzi». Și vei fi ferit de apă, de foc, de cutremur, de fiare sălbatice și de orice molimă...

Ah, șireata, șireata! Găsise meșteșugul ca să încep fiecă zi a lui Dumnezeu cu gândul la ea; par'c'ar fi fost trebuință de medalie... Dar, ce e drept, în clipe grele am invocat pe sfântul de pe medalia Lizicăi și izbânda a fost a mea, sau primejdia înlăturată.

Îmi pusesem sacul la spinare, îmi sărutasem surioarele și pe nenea, când mama se apropiere de mine, mă îmbrățișă și iar mă îmbrățișă și-mi dete o colivie.

— Uite, puiule, atâta am și eu... Ți dau pe *Lulù*, cintezoii crescut și învățat de mine, să-ți fie tovarăș de drum și aducător aminte de noi...

— Bine, Matildo, bombăni tata, ce-ți veni?
Toemai cintezoiiul nostru cel mai minunat?
Ce vrei să faci băiatul cu el? O să piară pe
drum....

— Lasă, știu eu că François o să-l îngri-
jească bine.

— Da, mamă dragă, fii pe pace, voi vedea
de el, ca de o ființă scumpă, șoptii eu, adânc
înduioșat.

— Măi băete, adăugă tata, ține pungă asta
cu o sumuliță de thaleri, pe potriva puterilor
mele, să ai cu ce plăti drumurile și mâncarea...
Și acuma pleacă, nu mai sta, că ne înmuierăm
cu toții...

Mama îmi așează colivia peste sacul din
spate, iar o sărut, deschid ușa... Ce văd?

Intreg satul adunat.... Venise nu numai
adevărații Pinsoni, dar și partidul Finkilor.
De! tot dintr'un strămoș ne trăgeam, și unii
și alții, și mă împrietenisem cu mai mulți
Finki, de mic copil.

Unul din aceștia declamă cu glas tare:

So wandre Bruder, muthig fort
Nach deines Schicksals Ruf,
Und denke auch im fremdem Land
Der alten Freundschaft, deren Band
Uns manche Freude schuf.

Și-mi înmână un toiag frumos crestat și
încondeiat, având sculptat pe mâner un cinteț,
iar jur împrejur o panglică cu deviza: *Aile*
et Chant — Flügel und Gesang — Pinson-
bourg — Finkendorf — Mai 1850.

O ceată de fete intonă imnul:

O, Fink! O, Lieber fink!

și îndată apoi un alt cor de fecioare cântă
strămoșescul cântec:

Gentil Pinson, qui au bocaige
Chants doucement,
Va a ta mye faire un messaige
En ton doulx chant.

și celelalte, cu refrenul:

Pinson,
Oiseau mignon,
Que dit-elle ta chanson?

Câte mâini am strâns, câte piepturi am îmbrățișat! Cû drapelul tricolor al breslei cinteazărești în cap, m'au întovărășit cu toții până la bariera satului; de acolo se desfășura calea drept înainte preț de o asvârlită și apoi, cotindu-se, se mistuia în pădure. La fiecare doi pași mă întorceam, ca să răspund fâlfâielilor de batiste. Când am ajuns la marginea pădurii, m'am oprit și lung am privit înapoi. Greu îți vine să apuci pe cotitură, când atâtea priviri te mângâie și-ți soarbe forma și atâtea suflete ai vrea să le împletești cu fibrele inimii tale.....

V.

Cu toiagul de călătorie în mână, am purces unde mă mânà soarta. Lung drum! Am trecut prin Ehrfurt, Weimar, Iena, și, intrând în Bavaria, am poposit în Bayreuth, ca oaspe

al unui grădinar vestit prin acele locuri. De aci m'am îndreptat spre Nürnberg, și, ajuns la Regensburg, am dat întâia oară de Dunăre. M'am și îmbarcat pe vaporul care scobora spre Viena. După două zile sosiam în capitala Austriei, de ale cărei desfătări îmi făceam tot soiul de închipuiri... Dar... vorba Românului: piatra mică răstoarnă carul mare; așa și cu statul meu în Viena: dintr'o întâmplare de nimic, s'a prăbușit întreagă clădirea mea de planuri.

Am intrat în cel d'întâiu han din strada pe care apucasem. De unde mă așteptam la o primire frățească, potrivit amabilităței vieneze, m'am pomenit că stăpânul cârciumei deabia răspunde salutării mele de bună găsim.

La o masă, mai la o parte, stau niște băetani, ucenici de cismărie. Cât mă zăriră, cu sacul pe spinare și colivia deasupra, începură să chicotească, arătându-mă, fără sfială, cu degetul și pufnind.

N'am zis nimic, deși li s'ar fi cuvenit o dojană strajnică, și, așezându-mă și eu la o

mescioară, am comandat o bere, că eram însetat. Mi-au adus o stacană uriașă; suflam în gulerul berei, când hangiul mă pofti să cercetez odaia ce orânduise pentru mine. Am pus sacul pe masă, colivia lângă el și toiagul rezemat de scaun.

Când m'am întors, ce priveriște! Sacul desfăcut, lucrșoarele din el răvășite, cintezoiiul mamei sburând prin sală, iar unul din pungășii aceia de ucenici învârtia colivia în jurul bastonului meu petrecut printre gratii. Ceilalți, unii rânjiau, alții făceau un haz nespus. Am văzut roșu înaintea ochilor, fulgerându-mi prin minte, că aș putea pierde, în câteva clipe, darul scump al mamei...

Am smuls colivia din mâinile jucătorului, dar greul era să prind păsărica...

— Lulù, Lulù, murmurai eu, vino, puiule... și țineam, în vârful buzelor, o bucățică de zahăr; mi-adusesem aminte de un joc al mamei cu cintezoiiul.

Lulù, după multe învârtituri și cârmeli, par'că îmi făcea în necaz, se apropiè să ciu-

gulească din zahăr. Am pus mâna pe el și l-am vârat în colivie.

Imi curgea sudoarea pe obraji... Dau să-mi beau berea... nici picătură, îi făcuse dracii de petrecanie... Mi-am luat sacul, colivia și toiagul, am eșit din cârciumă și dus am fost, că drept la cheu ajungând și, găsind aci un vaporeș cu marfă, care pleca la Budapesta, m'am și îmbareat.

Copilărie din parte-mi, să mă supăr de o glumă de ucenici cismari, dar supărare cu noroc, căci îi datoresc fericirea de a-mi fi trăit traiul aici la poalele Bucegilor, și în mijlocul acestor munteni primitori, blânzi și isteți.

Plecasem eu la Budapesta, dar fără să-mi închipuiesc cam ce aș putea învăța pe acolo?

Un negustor bavarez, care se afla și el pe vapor, mă încredință că n'o nimerisem. Ungurii vedeau cu ochi răi pe străini, și grosolănia maghiară era de pomină. Trebuia, după povața lui, să caut mai bine a mă lipi pe lângă Sașii din Transilvania, oameni blajini și

muncitori. Așa că am trecut de Budapesta, și, din sate în orășele, călătorind, mai pe jos, mai cu căruța și pățind destule din partea Ungurilor haini, m'am pomenit, într'o zi, în cetatea Sașilor, la Brașov.

Am fost primit în acest oraș foarte prietenește de un preot, căruia îi scrisese negustorul bavarez.

— Prin locurile acestea nu e de dumneata, mi-a zis gazda, după ce i-am istorisit ce era cu mine. Cine îngrijește de pomi pe aci? Cresc cum dă bunul Dumnezeu; de cele câteva grădinițe, cum este a mea, vede fiecare, fără multă bătae de cap. Iar despre păsărele, suntem unii care avem un canar, și atâta tot. Dar să-ți dau eu un sfat bun; du-te în Orient, în țara turcească...

La Turci? Vedeam înaintea ochilor un vlăjgan, cu ochii bolovăniți, ținând într'o mână un hanger ascuțit, iar în cealaltă un iatagan roșit de sânge... Am împărtășit preotului vedenia mea și el a început să râdă:

-- Fiul meu ești greșit. Turcul este un om

foarte cum se cade și nu-i fățarnic, ca mulți din creștinii noștrii. Eu cred că la Constantinopol ai face treabă, fiindcă Sultanul este, pare-se, mare iubitor de păsări și de flori. Am auzit că ține cinci sute de oameni în slujba păsărilor lui.

Un negustor mi-a povestit că a văzut, cu ochii lui, cum, într-o zi de primăvară, Padișahul a dat drumul la douăzeci de șoimi asupra unui nor de grauri; apoi prin curțile palatului sunt atârdate colivii prin copaci, cu tot felul de păsări cântărețe. Grădinile înconjurătoare sunt pline de flori minunate, printre cari trandafiri de Persia, și de pomi, care rodesc fructe, de să-ți lase gura apă, numai cât le zărești de departe. Acolo ți-ai găsi rost și d-ta, O să fie cam lung drumul și cu destulă primejdie, dar bun e Dumnezeu... Te va ține teafăr...

— Și am și medalia Lizicăi, gândii eu....

Am ascultat pe curiosul preot.

VI.

Căpătând, peste două săptămâni, Teșcherea (pașaportul), cu care să pot călca pe pământul turcesc, mi-au luat rămas bun dela părintele Otto, și, cu câțiva șfanți în buzunar și ciutezoiul în colivie, drept avere, am luat drumul spre Țara Românească, pe la granița Predealului.

Am mas la vama austriacă la Timiș, trei noți, cu nădejdea să găsesc vreun rost eftin de trăsură. Imi spuneau *Beamterii* (funcționarii) că mereu trec chervane, cu fel de fel de mărfuri pentru București. Dar cum să răsbească pe așa vreme? Că ploua, mânia lui Dumnezeu! Dacă am văzut și am văzut, într'a patra dimineață am luat-o frumos la picior; tocmai se înseninase puțin. Deși vameșii mă îndemnaseră, cu tot dinadinsul, să iau ceva merinde, încredințându-mă că vreo patru zile n'o să găsesc nimic de mâncare, prin pustietățile păduroase ce aveam a străbate, eu, crezând că ei glumesc, n'am vrut să mă

încare decât cu o bucată de brânză și niște felii de pâine. Tineretea n'ascultă de sfatul celor știutori și apoi o pățește cât de bună.

Am sărit peste șanțul de graniță și am călcat pământul Țării Românești. Sta acolo înfipt un grănicer, cu o căciulă mare pe cap și în mână o pușcă de cele cu cremene.

— Bukarest? a fost întrebarea mea.

Mi-a arătat cu mâna, înainte drept, un drum care se perdea în pădure.

Doamne, ce codru nepătruns! Am tot mers, mers, mai mult pe ploaie, fără să întâlnesc țipenie de om.

Pe la amiazi, m'am așezat călare pe un ciolpan de fag și am dat gata brânza și pâinea. Cintezul sta sgribulit într'un colț al coliviiei și n'a vrut să se atingă de grăunțele de cânepă ce i-am turnat în copăiță.

Pe înserate, am dat, în sfârșit, de o locuință omenească, un bordei ciobănesc. M'au primit bieții oameni înăuntru cu voe bună. Dar una le ziceam și alta pricepeau.... Mă muiase ploaia până la oase; tot bine că

mi-am putut usca hainele, la focul din vatră. Cât despre mâncare... atunci întâia oară am aflat ce este mămăliga. Mi-au dat și mie o bucățică rece, tare ca glonțul și, cu toată foamea, rea mi s'a părut! Puțin după sosirea mea, veni un om care știa câteva boabe nemțește. Cu ajutorul lui, am putut scrie pe un petec de hârtie cele dintâi vorbe românești ce am învățat.

De pat, nici pomeneală, pământul gol. M'am trântit și eu ca ceilalți și, cu chiu cu vai, m'a furat somnul.

A doua zi, desdedimineată, mulțumind baciului, care îmi dete o bucată de mămăligă, am plecat iar la drum.

Străbăteam o vale îngustă, mărginită de coaste stâncoase repezi. Apoi valea se lărgi și iar se strâmtă...

Acum drumul șerpuia de alungul râului Prahova, când pe un țarm, când pe cellalt; am fost nevoit să intru, de multe ori, în apă, nefiind nici picior de pod, ba într'un rând

m'am scufundat până la umeri; noroc că avusesem grija să așez colivia pe cap...

Insfârșit, am scăpat și de asta. Tocmai mă târam pe un suiș, când iată zărese, printr'o strungă a fagilor, o colibă... Intr'un suflet mă reped spre ea. Dar n'apuc bine să m'apropii, și mă iau în primire niște dulăi, cu lătrături furioase și rânjituri de fiare sălbatice.

Am făcut, după cum mă învățase unul în Ungaria: m'am rezemat cu spinarea de un copac și am început să învărtesc bastonul în dreapta și în stânga. Au eșit din colibă patru oameni, patru vlăjgani, tuciurii la față, cu plete căzându-le pe umeri, purtători de chimiruri țintuite, cu opinci în picioare; așa port și astfel de arătări fioroase nu măi văzusem. Fiecare avea în mână câte o bătă noduroasă. Mă înconjurară.

— Pâine? murmurai eu.

— Nu este, răspunseră scurt.

Dar de ce mă priviau ei cu atâta stăruință?
Am înțeles că poftiau la nasturii de metal,

cu care era împodobită haina mea de Pinsonist.

— Parale! mai ziseră și-mi făcură semn să tai nasturii ca să le dau lor... și au ridicat amenințator bâtele. Eu m'am prefăcut că cercetez în buzunar vreun briceag, dar am scos un pistol ce cumpărasem la Budapesta; l-am și îndreptat asupra lor.

Au rupt-o atunci de fugă... Mi-am văzut și eu de drum, destul de turburat și cu o foame tot mai chinuitoare. Mult mai târziu am aflat că avusesem deaface cu țigani *rudari*, sălbatici fără de lege și neîndurători celor care le cad în ghiare.

Și umblă băete iar, și umblă, ca jidovul rătăcitor... De la o vreme mi s'au tăiat de tot picioarele.

M'am lăsat la pământ desperat și m'au podidit lacrămile.

Dar iată că Lulû îmi vorbește, da, îmi vorbește, în graiul lui, pe care învățasem să-l pricep:

— Stăpâne, stăpâne, bărbat ești ori muere...

Mi-am șters ochii rușinat.

— Da Lulû dragă, ai dreptate...

Și mi-a venit inima la loc. Am luat iar drumul înainte. Un gând îmi îndulcea amărăciunea: păsărica mea avea de mâncare din belșug... M'a prins noaptea în miezul pădurii; n'aveam încotro, m'am oprit sub un fag înalt și, după ce am dat de băut cintezoii, care moțâia pe bețișorul lui, am agățat colivia de o ramură mai sus; m'am întins pe un strat de mușchiu și am închis ochii, doar voi dormi, dorind temeinic adevărarea proverbului francez: «Qui dort dîne» (somnul hrănește). Așa somn n'aș ura nici dușmanilor mei. Se lăsase un friguleț umed, pătrunzător și spun drept că mă temeam și de niscai fiare, urși de pildă, care, după închipuirea mea, trebuiau să fie numeroși prin astfel de codri nepătrunși. Am privit lung la medalia cu chipul sfântului Cristofor și gândurile mi-au sburat departe, îndărăt... Târziu de tot am adormit, somn chinuit mai întâiu, dar apoi legănat de un vis frumos... Se făcea că eram acasă, în sala cin-

tezelor; mama și Liza lângă mine... le țineam pe fiecare de câte o mână. Și cât de frumos cântau cintezele! Imi ziceau: «François, nu-ți fie teamă... Te ferim noi de toate relele»... Și iată că am deschis ochii. Ramuri deasupra mea... Va să zică nu eram în casa părintească... A! da, într'un codru din țara românească.

Dar cântecele de cintezoii urmau înainte...
Ce fel de vis, cu ochii deschiși?

Ce amintire dulce și care mă pătrunde în adâncul sufletului chiar și acum, după o jumătate de veac...

Ce se întâmplase?

Lumina zorilor deșteptase pe cinteze și el o slăvia din toată inimioara lui. Iar cântecul subțire atrăsese aripate. Pe crengile fagului, mai sus, mai jos, mai aproape sau mai departe de colivie, stau, ascultând cu evlavie, o sumă de cintezi și cinteze. Păsările acestea, trăite în libertate, nu mai auzise așa melodii meșteșugite; dar cintezoii rob, după ce și-a

depănat toată învățătura sa, ori că văzându-și semenii, ori că fermecat de verdeața prietenă ce-l înconjura, deodată și-a adus aminte și de viersul părinților săi, viers mai puțin înflorit, dar răsunător ca o goarnă. Și atunci, Doamne, ce grindină de sunete au căzut asupra-mi din crăcile fagului..

A început unul pe o strună înăbușită îngânat de altul cu note mai ridicate; un al treilea arunca din gâtlee ca niște săgeți ascuțite și cu toții țeseau mreajă de sunete vesele și duioase.. Laudă primăverii, slăvire a libertății, mulțumiri pământului darnic!

Cintezoiul cel învățat tăcuse de mult și asculta, la rândul lui, pe acești artiști, care n'avusese ca maestri decât vântul susurător prin acele brazilor; ca niște lăutari risipitori, își presărau melodiile din sbor și de pe crengi, ajutând copacilor să crească și florilor să înflorească...

Iar eu, lipit de pământ, de m'aș fi putut face gătej, numai și numai să nu fiu zărit de

cântăreți. Trecerea unui corb croncănitor curmă farmecul; cintezele sburară, care încotro.

Sculându-mă, am înghițit o picătură de rachiu de ienupere, ce aveam într'o ploscuță și am plecat. Cu o bucurie copilărească tot repetam:

— «Va să zică sunt și prin locurile astea cinteze».

Și ce-mi veni, să fac socoteala calendarului...

Mînutat lucru: în ziua aceea era tocmai sărbătoarea sfintei Treimi, ziua concursului cintezeăresc la Pinsonbourg... Ce potriveală ciudată!

Pe semne că am pășit în clipa aceea cu dreptul, căci toate mi-au eșit cu plin pînă în seară. Înainte de ameză, am ajuns la mănăstirea Sinaia, unde călugării primitori m'au poftit la un blid mare cu linte și la un codru de pâine.

Intremat pe deplin, vesel am pornit, drept spre miazăzi; a mea era pădurea și calea și zarea! Am trecut peste mulțime de prăpăstii adânci, pe podețe șovăitoare; îndeseară iată

cea dintâi locuință, o ospătărie; alte câteva case stau răvășite pe coastă, ca un stol de porumbițe albe, care s'ar fi lăsat pe pământ, pentru odihnă.

La ușa cârciumei, înfipt într'un cârlig, se legăna un miel jupuit.

-- Ce carne gustoasă o fi! gândii eu, uitându-mă cu jind la miel.

O nevestă tânără și frumușică — ochi negri, privire sfredelitoare — ospătăreasa, după cum ghicii, eșind tocmai atunci din casă, a priceput de minune semnul ce i-am făcut aducând degetul la gură și arătându-i mielul. A tăiat o halcă din el și m'a poftit înăuntru.

Am mâneat o friptură, de mi-am lins buzele, și apoi, cu mare mulțumire, așa îmbrăcat cum eram, m'am lungit pe un pat, în sfârșit...

Am adormit pe dată. În temeiul nopții, m'a deșteptat scârțăitul unei uși; în odae, întu-neric... Mă scol, privesc pe o fereastră; la lumina searbădă a lunei, deosebesc niște umbre lângă uluci, șușotând cu frumoasa ospătăreasă;

mai la o parte niște cai priponiți, purtând poveri. Ciudat, ce să fie? Dar mă simt atât de obosit, încât n'am curajul să urmez cu cercetarea, și mă culc. Cât am mai dormit, nu știu... Iarăși sgomot... ca un tropot surd de cai... Din nou mă uit afară: alți oameni tăinesc cu stăpâna cârciului. Nu e lucru curat. Să fi nemerit la o gazdă de hoți? Pistolul este sub pernă, dar dacă ar năvăli asupra-mi mai mulți, cum aș putea prididi?

Și, în puterea acelei nopți, îmi vine gândul grozav că mi-am găsit mormântul în acea casă. Nici una nici două, arunc sacul pe spinare, iau colivia într'o mână, pistolul în cealaltă, deschid tiptil ușa odăii, dau în tindă, neme-rese pe prispă... Nimeni, tăcere desăvârșită. Mă pomenesc în curte, mă strecor printr'o spărtură a ulucilor... Luna ascunsă pe după un nour... Trec peste drum... Niște câini încep a lătra cu furie. Mai fac câțiva pași... deodată simt că am călcat în gol... și cad. Ce clipă urâtă! Unde sunt? În fundul unei gropi?

Colivia n'am slăbit-o din mână; mă înjunghie la glezna piciorului drept..

Câinii nu încetează de a lătra; aud pași mulți și zoriți pe drum și glasuri omenești. M'or fi căutând tâlharii... După câteva minute de zarvă, tăcerea iar se așterne; eu rămân stârcit într'un colț afund..

Au început, în sfârșit, să se ivească zorile. Atunci mi-am dat socoteala de starea mea: căzusem într'o groapă adâncă, cu pereții drepți. Zadarnică încercarea mea de a eși la lumină; durerea dela gleznă se întetia și nu puteam mișca piciorul drept.

Am stat, cât am stat, și, muncindu-mă gândul că aş putea muri în fundul acelei gropi, neștiut de semenii mei, am început a striga:

— Au secours! Au secours! Zu Hilfe! de mai multe ori.

A dat D-zeu și am fost auzit. Deodată văd un cap aplecat asupra gropii; un om, cerce-tând cu privirea, mă zărește, își face cruce și-mi strigă ceva pe românește.

— Scoateți-mă de aici! răspund eu pe franțuzește, cu glas rugător.

Omul se face nevăzut și iute se întoarce cu o scară. M'am cățărat încet, încet, și am ajuns la fața pământului, schiopătând.

Jesus, Maria și Iosif! Jur împrejur cruci.. În fuga mea desperată, nemerisem în cimitirul satului și căzusem într'o groapă proaspăt săpată pentru vreun mort!

Omul — cărunt, privire blândă, port țărănesc, cu o pușcă în mână și un câine de vânătoare lângă el — se uita la mine, nespus de mirat.

— Ți mulțumesc din tot sufletul, îi zisei eu, de astă dată pe nemțește, strângându-i dreapta cu putere.

Pe nemțește — stricat, dar destul de lămurit — mă întrebă ce rost aveam?

— Sunt un biet călător străin, venit de departe. Am poposit la ospătăria de peste drum, de unde am fugit astă noapte...

— Pentru ce ai fugit?

— Mi s'a părut că eram la o gazdă de hoți.

— Dar în colivie ce ai?

— Un cintezoiu, o pasăre, tovarășă de călătorie.

Iar își făcu cruce, apoi mă duse la ospătare. Anca, frumoasa hangioaică, rămase încremenită, văzându-mă; când mântuitorul meu îi povesti pățania, se puse pe un răs nebunesc, și râzi, și râzi.. Omul mă desluși că nemerisem nu printre hoți, ci.. printre contrabandiști.

Dar eu suferiam; mii de cuțite mă împungeau la picior. Omul cu pușca, după cercetarea glesnei mele îndurerate, zise:

— Ți l-ai scrintit deabinelea, dar nu e nimic, îl aduc eu la loc..

Adevărat, că mi l-a adus la loc pe dată, cu mare dibăcie..

Iată așa am făcut cunoștință, în cătunul Posada, cu Toma, vestitul vânător de urși, râși, mistreți, cerbi, capre negre, jderi, vulpi și alte lighioi din munții Bucegi.

Am luat drumul îndărăt, însă într'o căruță în fundul căreia stam lungit. Noul meu prieten mi-a dat adăpost și m'a îngrijit, ca pe un frate, în căscioara lui din Valea Cerbului, în care trăesc și astăzi cu mulțumire.

VII.

Doamne! Cum atârnă soarta omului de o nimică toată... Să nu fi fugit din ospătăria cea, să nu fi căzut în groapa din cimitir, nu mă găsia Toma și nu intram în casa lui; îmi urmam calea spre Constantinopol, murian pe drum, ciumat sau sub înjunghierea vreunui iatagan, ori, sosit în Stambul, făceam avere și, turcindu-mă, mai știi, ajungeam un Pașă fioros și la urma urmelor îmi tăiau frumușel capul. Dar nu! Așa a fost scris, să-i fiu drag lui Toma și mie dragi Bucegii și să nu mă mai pot deslipi de aceste locuri minunate. Am rămas, ba mi-am adus și pe Lisbeth, cu care m'am cununat în Brașov. Și povestea mea se curmă așa deodată; că traiul meu în Bușteni a fost lipsit de întâmplări deosebite.

Am muncit aci, ca să-mi agonisesc pâinea cum am putut: ba la joagăre, ba la *glăjăria* (sticlăria) din Azuga, ba ca pădurar la proprietarul muntelui *Clăbucetul Baiului*.

Cu Lizica am dus-o în dragoste fără saț până la bătrânețe. S'a prăpădit și ea, biata babă, cași Toma și alți Bușteneni. Au trecut pe aici și Ruși și Unguri și Austriaci, cu armatele lor, dar eu nu m'am clintit din valea asta, că pipăisem în acest loc fericirea și nu eram nebun să alerg după cine știe ce năluci. O singură patimă am avut, o am și în clipa aceasta și cu ea o să mă îngroape: cintezele!

Lulu a căpătat tovarăși și urmași, pe care i-am prins la poalele Bucegilor, i-am crescut și i-am învățat să cânte drăgăstos. Și acum când mă apropiu de moarte, cinteziî îmi țin de urât și mă îndeamnă la veselie; le ascult ciripitul și socotesc așa, în puțina mea știință, că i-a lipsit zile albe în viața-i aceluia care n'a priceput duiosia unui cântec de pasăre.....

VERIFICAT
2007

TABLA COPRINSULUI

Păsările sunt prietenele noastre	7
Sfântul Vlasie, deslegătorul cântecului păsărilor	15
Stau de vorbă cu berzele	45
Țarcă coțofănel	61
Stigletele	85
Sturzul fălos	97
Minuneaua	105
Povestea privighetorii	119
Cintezarul	131

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2017